

Stakes
SOSIAALI- JA TERVEYSALAN
TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISKESKUS

NÄKÖVAMMAISTEN KESKUSLIITTO RY

NÄKÖVAMMAREKISTERIN VUOSIKIRJA 2006

Matti Ojamo

Stakes

Näkövammaisten Keskusliitto ry

Sivujen taitto: Kaisa Neuvonen

ISSN 1236-5114

Helsinki 2007

Vuosikirjan saatesanat

Näkövammarekisteri on Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus (Stakes) valtakunnallinen henkilörekisteri, jonka tekninen ylläpitäjä on Näkövammaisten Keskusliitto ry (NKL). Näkövammarekisteri toimii Raha-automaattiyhdistyksen avustuksen turvin.

Näkövammarekisteritoiminta aloitettiin 1.1.1983. Rekisterissä on perustiedot yli 36 000 näkövammaisesta, joista elossa olevia on vajaa 16 000. Rekisterissä on siten vasta osa maan 80 000 näkövammaisen kokonaismäärästä. Rekisteriaineiston perusteella voidaan kuitenkin verraten hyvin seurata näkövammaisuuden demografista ja silmälääketieteellistä profiilia sekä niiden kehitystä Suomessa. Jakaumat ovat vuodesta toiseen hyvin samankaltaisia. 1 500 - 2 200 uutta ilmoitusta vuosittain ei sanottavimmin muuta sitä kuvaa suomalaisesta näkövammaisuudesta, mikä hahmottuu aineistomme perusteella. Aineistoa käytetään myös tutkimustoiminnassa.

Vuonna 1999 uudistetun julkaisukäytännön mukaisesti tämänvuotinen vuosikirja on suppeampi laitos, joka keskittyy vuositilastoihin. Vuositilastossa näkyvät sekä koko rekisteriä koskevat suorat jakaumat että uusien rekisteröityjen jakaumat kuluneen vuoden osalta. Olemme tällä muutoksella halunneet keventää ja selkeyttää vuosittaista raportointia. Vuosikirjan laajempi laitos julkaistaan viiden vuoden välein. Laajempi laitos tulee varhaisempien vuosikirjojen tapaan sisältämään näkövammaisuuden liittyvää taustatietoa sekä ristiintaulukoita ja analyysejä keskeisten muuttujien suhteen. Edellinen laajempi vuosikirja ilmestyi vuoden 2005 aineistoon perustuen ja seuraava tehdään vuoden 2010 aineistosta ja se ilmestyy syksyllä 2011.

Taulukot 1 - 14 on laadittu suoraan rekisteriaineiston perusteella. Taulukot 15 - 20 perustuvat rekisterissä virkatyönä tekemääni näkövammaisten sosiaalista asemaa koskevaan tutkimustyöhön. Raporttia "Rekisteröityjen näkövammaisten sosiaalinen asema vuonna 2000" voi tiedustella näkövammarekisteristä. Se on maksuton. Siitä on olemassa apuvälinelukijoita varten tekstiversio, josta kuvat ja taulukot on poistettu, mutta tekstit ovat samat.

Toimitan tarvittaessa lisätietoja rekisteristä ja sen aineistosta. Olen myös edelleen valmis toimittamaan erityistilastoja niitä haluaville.

Silmätautien erikoislääkäreiltä ja sairaaloiden silmätautien yksiköiltä tulevat näkövammarekisteri-ilmoitukset ovat rekisterin kattavuuden ja siten koko rekisteritoiminnan perustana. Jokainen rekisterille lähetetty ilmoitus on arvokas.

Kiitän lähetetyistä näkövammarekisteri-ilmoituksista ja yhteistyöstä.

Helsingissä, 15. lokakuuta 2007

Matti Ojamo, VTM
tutkimuspäällikkö
näkövammarekisteri

Sisältö

1 NÄKÖVAMMAISUUS JA NÄKÖVAMMAREKISTERI	1
1.1 Näkövammaisuuden määrittely ja luokittelu	1
1.2 Arviot näkövammaisten lukumäärästä Suomessa	3
1.3 Näkövammarekisterin toimintaperiaatteet	4
Näkövammarekisterin yhteystiedot	5
Näkövammarekisteri-ilmoituksen tekeminen ja lähettäminen	6
2 NÄKÖVAMMAREKISTERIN VUOSITILASTOT 2006	7
2.1 Ikäryhmät ja sukupuoli	8
2.2 Alueellinen jakautuminen	12
2.3 Näkövamman diagnoosi	15
Silmätautien sanastoa	15
2.4 Näkövamman vaikeusaste	23
2.5 Monivammaisuus ja diabetes	25
2.6 Vammautumisikä	27
2.7 Äidinkieli	28
2.8 Siviilisääty ja perheasema	29
2.9 Koulutusaste ja koulutusala	31
2.10 Työllistyminen	33
2.11 Näkövammaisten ammatit	35
2.12 Käytetyt lähteet ja alan kirjallisuutta	37
Näkövammarekisterin ilmoituslomake ja sen täyttöohjeet	38

1 NÄKÖVAMMAISUUS JA NÄKÖVAMMAREKISTERI

1.1 Näkövammaisuuden määrittely ja luokittelu

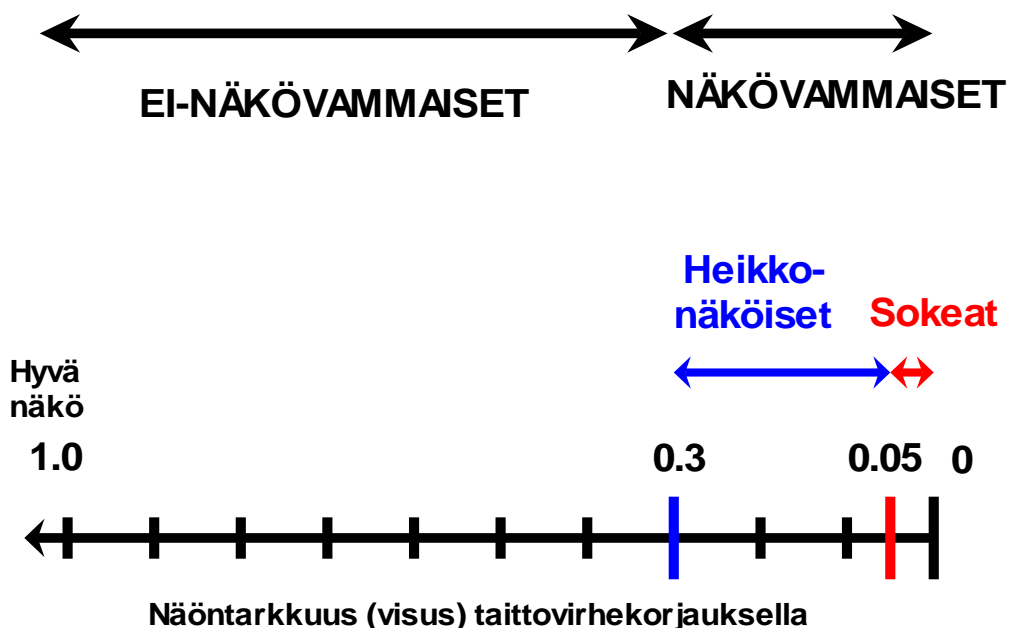
Vammaisuuden ja näkövammaisuuden määrittelyminen riippuu yhteiskunnan arvomaailmasta ja yhteisön jäsenilleen asettamista vaatimuksista. Vammaisuus on yksilön suorituskyvyn ja yhteiskunnan vaatimusten välistä ristiriitaa. Näkövammaisuuden raja riippuu siitä, minkälaista näkökykyä yhteiskunta edellyttää jäseniltään. Esimerkiksi erilaisten visuaalisten opasteiden ja automaattien lisääminen lisää myös näkövammaisuutta, koska kaikki eivät pysty vastaanottamaan visuaalista tietoa ja automaattien käyttö on vaikeaa.

Näkövammaisena pidetään henkilöä, jolla on näkökyvyn alentumisesta huomattavaa haittaa jokapäiväisissä toi-

minnoissaan. Vamman aiheuttamaan haittaan vaikuttavat monet tekijät, mm. vammautumisikä, vamman kesto, henkilön psyykkinen sopeutumiskyky ja uusien asioiden omaksumiskyky. Siihen vaikuttavat myös henkilön elämäntapa ja hänen tehtäviensä näkökyvylle asettamat vaatimukset, samoin ympäristöolosuhteiden ja yksilön oman toimintakyvyn välinen mahdollinen epäsuhta.

Yksilön näkökyky voidaan esittää jatkumona (kuvio 1), jonka toisessa päässä on täydellinen tarkka näkö kaikissa olosuhteissa ja toisessa päässä täydellinen sokeus (valon tajun puute).

Kuvio 1. Näöntarkkuus ja näkövammaisuus

Näkövammaisuuden määrittely on sopimuksenvaraista; on vain päätetty, mihin kohtaan jatkumoa vedetään viiva, jossa näkövammaisuus alkaa ja missä kohdassa heikkonäköisyys on jo sokeutta. Näkövammaisena ei pidetä henkilöä, jonka näön heikentymisestä aiheutuneet haitat voidaan korjata silmä- tai piilolaseilla. Suomen näkövammarekisteri noudattaa näkövammaisuuden määrittelyssä ja luokittelussa Maailman Terveysjärjestön (WHO) suositusta (Taulukko 1). Valitettavasti tämä suositus ei ole kaikkialla maailmassa yleisesti käytössä.

Heikkonäköinen on henkilö, jonka paremman silmän näöntarkkuus on lasikorjauksen jälkeen alle 0.3 tai jonka näkö on muusta syystä vastaavalla tavalla heikentynyt. WHO:n luokituksessa heikkonäköisiin luetaan luokat 1 (heikkonäköinen) ja 2 (vaikeasti heikkonäköinen).

Sokeana pidetään henkilöä, jonka paremman silmän näöntarkkuus on lasikorjauksen jälkeen alle 0.05 tai jonka näkökentän halkaisija on alle 20 astetta. WHO:n luokituksessa sokeita ovat luokat 3 (syvästi heikkonäköinen), 4 (lähes sokea) ja 5 (täysin sokea).

Taulukko 1. Näkövammojen luokitus WHO:n määritelmän mukaan

Näkövamman vaikeusasteluokka	Näöntarkkuus eli visus (v)	Näkökentän halkaisija ($\emptyset$)	Toiminnallinen kuvaus
1 Heikkonäköinen	$0.3 > v \geq 0.1$		Lähes normaali toiminta näön turvin mahdollista optisin apuvälinein.
2 Vaikeasti heikkonäköinen	$0.1 > v \geq 0.05$		Näön käyttö sujuu vain erityisapuvälinein, lukunopeus on hidastunut.
3 Syvästi heikkonäköinen	$0.05 > v \geq 0.02$	$\emptyset \leq 20^\circ$	Yleensä ei näe lukea kuin luku-TV:llä. Suuntausnäkö puuttuu. Liikkuminen tuottaa vaikeuksia. Muiden aistien apu on tarpeen.
4 Lähes sokea	$0.02 > v - 1/\infty$	$\emptyset \leq 10^\circ$	Toiminta pääasiassa muiden aistien kuin näköaistin varassa.
5 Täysin sokea	$v = 0$ ei valon tajua		Näöstä ei ole apua. Toiminta muiden aistien (erityisesti kuul- ja tuntoaistin) varassa.

Lähde: The Prevention of Blindness, Wld Hlth Org. Techn. Rep. Ser., 1973, No 518, WHO, Geneva 1973. Suomenkieliset nimitykset ja toiminnallinen kuvaus: NKL.

1.2 Arviot näkövammaisten lukumäärästä Suomessa

Tarkat tiedot näkövammaisten lukumäärästä Suomessa puuttuvat toistaiseksi. Viimeisimpiin tutkimuksiin, kansainvälisiin vertailutietoihin ja muihin arvioihin viitaten oletetaan, että näkövammaisia on Suomessa ainakin 80 000. Tämä on noin 1.5 % väestöstä. Näkövammarekisteriin tulevien ilmoitusten ikäjakauman perusteella voidaan arvioida näkövammaisten lukumääriä ikäryhmittäin. Viime vuosina rekisteriin tulleista uusista ilmoituksista runsaat 80 - 85 % on koskenut 65 vuotta täyttäneitä, 12 - 14 % työikäisiä ja 2 - 8 % lapsia ja nuoria.

Arvioidaan, että 80 000 näkövammaisesta jopa lähes 70 000 on ikääntyneitä ja 10 000 työikäisiä. Alle 18-vuotiaita on 1 000 - 1 500.

Silmälääkäri Leena Häkkinen totesi väitöskirjassaan (1984), että 7 % 65 vuotta täyttäneestä väestöstä (Turun kaupungissa) on näkövammaisia. Toisaalta hän toteaa, että 12 %:lla verkkokalvon keskeisen osan ikärappeuma on heikentänyt näkökykyä siinä määrin, että heitä voidaan pitää näkövammaisina (näöntarkkuus alle 0.3). Näkövammaisten lukumäärä on tämän arvon mukaan 55 000 - 72 000. Silmälääkärien Heli Hirvelän ja Leila Laatikaisen tutkimuksen (1995) tuloksissa todetaan, että 70 vuotta täyttäneistä henkilöistä 10 % on WHO:n määritelmän mukaisia heikkonäköisiä ja 2 % sokeita. Tämän mukaan näkövammaisia olisi pelkästään tässä ikäryhmässä 68 000.

Iso-Britanniassa heikkonäköisyyden prevalenssin arvioidaan olevan 100 000 asukasta kohden 1 100 ja

sokeuden 700 (1991). Norjassa näkövammaisuuden prevalenssin arvioidaan olevan 100 000 asukasta kohden 1 400 (1993) ja Ruotsissa 1 150 (1990). Suomen väkilukuun suhteutettuna näiden arvioiden mukaan Suomessa olisi 90 000 (Iso-Britannian prevalenssin mukaan laskettuna), 70 000 (Norjan mukaan) tai 60 000 (Ruotsin mukaan) näkövammaista. Tuoreet tiedot Norjasta osoittavat, kuinka väestön ikääntymisen myötä näkövammaisten lukumäärä on nousussa kaikissa korkean elintason maissa. Norjan tilastollisen keskustoimiston (SSB) tutkimuksen (2006) perusteella arvioidaan näkövammaisten lukumäärän olevan jo 130 000.

Kansanterveyslaitoksen johtaman tuoreen Terveys-2000 -tutkimuksen tulokset antavat jonkin verran edellä kuvattuja tuloksia pienemmän arvion näkövammaisten kokonaismäärästä. Tutkimustulosten mukaan 65 vuotta täyttäneestä väestöstä 4.3 % on heikkonäköisiä ja 2 % 'vaikeasti heikkonäköisiä tai sokeita'. Tämän mukaan 65 vuotta täyttäneitä näkövammaisia olisi Suomessa noin 50 000.

Näkövammaisten Keskusliiton kuntoutuskeskuksen arvio on, että Suomessa syntyy vuosittain 70 - 100 näkövammaista lasta. Tarkkaa lukumäärää ei tiedetä, koska valtaosa näkövammaisina syntyvistä lapsista on monivammaisia, eikä näkövammaa heti havaita. Saman tahon arvion mukaan työiässä näkövammautuu vuosittain 300 - 400 henkilöä. Ikääntyneenä näkövammautuneita on em. ryhmiin verrattuna moninkertainen määrä.

1.3 Näkövammarekisterin toimintaperiaatteet

Näkövammarekisteritoimintaa säätelevät ensisijaisesti laki (556/89) ja asetus (774/89) terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä sekä henkilötietolaki (523/99).

Toiminta alkoi vuoden 1983 alussa, jolloin lääkintöhallitus perusti rekisterin. Nyttemmin rekisteri on Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen (Stakes) rekisteri, jonka tekninen ylläpitäjä on Näkövammaisten Keskusliitto ry.

Em. lain mukaan terveydenhuollon viranomaiset ja laitokset ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä antamaan näkövammaisista asetuksessa mainitut tiedot maksutta rekisteriin. Rekisteriin tallennetaan näkövammojen levinneisyyden, epidemiologian, ennaltaehkäisyn ja hoidon, lääkinnällisen kuntoutuksen sekä erityispalveluiden käytön ja tarpeen selvittämisen kannalta tarpeelliset tiedot.

Stakes on antanut ohjekirjeen (Ohjeita ja luokituksia 2006:5) tietojen ilmoittamisesta näkövammarekisteriin. Rekisteri-ilmoituksen näkövammaisesta tekee silmätautien erikoislääkäri tai sairaaloiden silmätautien yksikkö. Ilmoituslomakkeen voi täyttää myös sairaalan kuntoutusohjaaja tai näönkäytönopettaja tai muu vastaava henkilö,

mutta lomakkeen sisällön varmentaa silmäyksikön lääkäri allekirjoituksellaan. Rekisteri-ilmoitukseksi hyväksytään myös kopiot potilasasiakirjoista ja lääkärinlausunnoista, jos niistä ilmenevät rekisteröinnin kannalta riittävät tiedot.

Näkövammaisena rekisteriin ilmoitetaan pysyvästi näkövammaisen henkilö, jonka paremman silmän korjattu näöntarkkuus on vähemmän kuin 0.3 tai jota on jostakin muusta syystä pidettävä em. tavalla vammautuneeseen verrattavana. Ilmoitus tehdään sekä kaikista uusista tapauksista että myös sellaisista vanhoista tapauksista, joissa näkökyky on merkitsevästi muuttunut tai joiden suhteen on epäselvää, onko ilmoitus jo tehty.

Ilmoitus tehdään Stakesin lomakkeella no 420 tai 420a (ruotsinkielinen). Ilmoituslomakkeen malli on vuosikirjan painetun laitoksen liitteenä. Lomakkeen voi myös poimia kotisivuiltamme (osoite seuraavalla sivulla). Ilmoituslomakkeet ja palautuskuoret ovat maksuttomia ja niitä voi tilata näkövammarekisteristä. Käytettäessä rekisterin omia palautuskuoria maksaa rekisteri postimaksun. Aikaisemmista ohjeista poiketen ilmoitusta ei saa tietosuojasystä johtuen lähettää faksilla tai sähköpostilla.

Näkövammarekisterin yhteystiedot

Näkövammarekisteri toimii Näkövammaisten palvelu- ja toimintakeskus Iiriksessä Näkövammaisten Keskusliitto ry:n tiloissa.

Tutkimusluvut

Vastaava lääkäri
Sirkka-Liisa Rudanko, LT,
silmätautien erikoislääkäri
sl.rudanko@nkl.fi

Tilastotiedot

Tutkimuspäällikkö
Matti Ojamo, VTM
matti.ojamo@nkl.fi

Kirjallisuustietopalvelu

Tietopalvelunhoitaja
Kaisa Neuvonen, KM
kaisa.neuvonen@nkl.fi

Materiaalitulaukset ym.

Toimistosihtööri
Marjo Hyötyläinen
marjo.hyotylainen@nkl.fi

Käyntiosoite: Näkövammaisten palvelu- ja toimintakeskus Iiris
Marjaniementie 74, Itäkeskus, 00930 Helsinki

Postiosoite: Näkövammarekisteri
PL 63
00030 IIRIS

Puhelin: (09) 396 041
Faksi: (09) 3960 4720
Kotisivut: <http://www.nkl.fi/nvrek/>

Näkövammarekisteri-ilmoituksen tekeminen ja lähettäminen

Ilmoitus tehdään Stakesin lomakkeella No 420 tai 420a (ruotsink.)

tai lähettämällä kopiot potilasasiakirjoista, jos niistä ilmenevät vastaavat tiedot.

Ilmoituslomakkeita voi tilata rekisteristä maksutta tai lomakkeen voi poimia kotisivuiltamme osoitteesta <http://www.nkl.fi/nvrek>

Lomakkeen voi myös täyttää suoraan kotisivuiltamme. Sen jälkeen sen voi tulostaa ja varustaa asianmukaisin merkinnöin koskien lähettäjä (leima tai sv-numero).

Ilmoitus tulee lähettää postitse. Maksutonta palautuskuorta käyttämällä ei lähettäjän tarvitse huolehtia postimaksusta.

Stakesin antamien tietosuojaa koskevien uusien määräysten mukaan lomaketta ei saa lähettää faksilla eikä sähköpostin liitetiedostona.

Tietojen ilmoittaminen näkövammarekisteriin.
Stakes Ohjeita ja luokituksia 2006:5

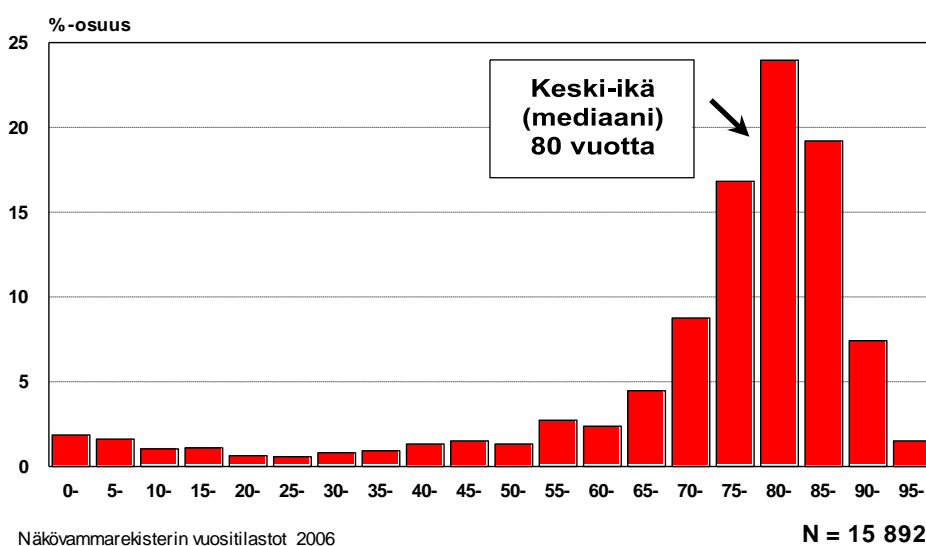
2 NÄKÖVAMMAREKISTERIN VUOSITILASTOT 2006

Vuositilastossa keskeiset jakaumat esitetään suorina jakaumina. Tilastotauluissa näkyy paitsi muuttujan jakauma koko rekisterin osalta, myös uusien rekisteröityjen jakauma. Kaikissa rekisterin perusaineistoa kuvaavissa taulukoissa (3 – 14) on sama tietosisältö. Niissä on lukumäärät ja %-jakauma sekä vakioimaton ja ikä- ja sukupuoli-vakioitu prevalenssi sekä vuonna 2006 uusina ilmoitettujen lukumäärä, %-jakauma ja vakioimaton insidenssi. Prevalenssi on sama kuin esiintyvyys, kaikki tapaukset yhteensä väestöpohjaan suhteutettuna. Insidenssi on sama kuin ilmaantuvuus, uudet tapaukset väestöpohjaan suhteutettuna. Muuttujien välisiä ristiintaulukoita ei ole otettu mukaan. Ne, kuten myös tilastolliset analyysit merkittävyyseroista, esitetään vuosikirjan laajemmassa laitok-

sessä, joka laaditaan viiden vuoden välein. Edellinen ilmestyi vuoden 2005 aineistoon perustuen ja seuraava tehdään vuoden 2010 aineistosta.

Vuositilaston taulukot 2 - 14 on laadittu suoraan rekisteriaineistosta. Rekisteröityjen näkövammaisten sosiaalista asemaa kuvaavat taulukot 15 - 20 perustuvat rekisterissä tehtyihin erillisiin tutkimuksiin. Niiden pohjana oleva tilapäinen tutkimusrekisteri on muodostettu yhdistämällä henkilötunnusten avulla näkövammarekisterin näkövammaisuutta koskeviin tietoihin sosiaalista asemaa koskevat tiedot koko väestön käsittävstä väestölaskennan tietokannasta. Viimeisin tutkimus perustuu vuoden 2005 väestölaskentaan. Seuraava tehdään vuoden 2010 väestölaskennasta.

Kuvio 2. Ikäryhmät, uudet rekisteröidyt näkövammaiset vuonna 2006

1.2 Ikäryhmät ja sukupuoli

Näkövammaisuus Suomessa, kuten muissakin korkean elintason maissa Länsi-Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa painottuu ikääntyneisiin. Rekisteröityjen näkövammaisten keski-ikä (mediaani) on 77 vuotta. Uusien rekisteröityjen keski-ikä vuonna 2006 oli 80 vuotta (Taulukko 3).

Vuositilastossa käytetty viisiluokkainen ikäryhmittely on tehty yleisistä jaoteluista poiketen pääasiassa keskeisten näkövammaisten diagnoosien ikäryhmittäisen esiintymisen perusteella. Ikäryhmät ovat seuraavat (suluissa ikäryhmän prosenttiosuus): lapset ja nuoret, 0 -17 v (5 %), nuoret aikuiset, 18 - 39 v (9 %), keski-ikäiset, 40 - 64 v (17 %), ikääntyvät, 65 - 84 v (40 %) sekä vanhukset, 85 vuotta täyttäneet (29 %). 65 vuotta täyttäneistä käytetään tekstissä nimitystä ikääntyneet. Heitä on yhteensä 69 % rekisteröidyistä.

Näkövammaisten miesten ja naisten ikäjakaumat poikkeavat selvästi toisistaan. Naiset ovat vanhempia kuin miehet. Naisten keski-ikä on 80 vuotta ja miesten 68 vuotta. Miehistä alle 40-vuotiaita on 21 % - naisista vain 10 %. Vastaavasti 65 vuotta täyttäneitä on

miehistä 54 %, mutta naisista peräti 77 %. Naisilla on rekisterissä selkeä enemmistö, 62 %. Miehet ovat kuitenkin enemmistönä nuorimmissa ikäryhmissä aina ikäryhmään 55 - 64 -vuotiaat saakka. Tätä vanhemmissa ikäryhmissä naisia on huomattavasti enemmän kuin miehiä. Naisten lukumäärä 85 vuotta täyttäneiden ikäryhmässä on 3.5-kertainen miesten lukumäärään verrattuna.

Kuva rekisteröityjen näkövammaisten miesten ja naisten ikäjakaumien eroista täsmentyy, kun tarkastellaan väestöpohjaan suhteutettuja ikä- ja sukupuoli-vakioituja prevalensseja eli esiintyvyyttä. Rekisteröidyn näkövammaisuuden ikä- ja sukupuolivakioitu kokonaisprevalenssi 10 000 henkilöä kohden on 33.14 (vakioimaton: 30.12). Naisten prevalenssi on 36.53 ja miesten 23.43.

Prevalenssit nousevat siirryttäessä nuoremmista ikäryhmistä vanhempiin. Eryyksen jyrkästi prevalenssi kasvaa 65 vuotta vanhemmissa ikäryhmissä. Miesten prevalenssit ovat naisten prevalenssia suuremmat nuoremmissa ikäryhmissä ikäryhmään 55 - 64 -vuotiaat asti, minkä jälkeen naisten prevalenssit ovat suuremmat.

Taulukko 2. Näkövammarekisterin kasvu vuosina 2006 ja 2005

	2006	2005
- Käsitelty uusia ja muutosilmoituksia	2 026	2 241
- Lisätty uusia rekisteröityjä näkövammaisia	1 781	1 990
- joista ko. vuonna näkövammautuneita henkilöitä	1 724	1 961
- Rekisterissä henkilötietueita yhteensä vuoden lopussa	40 782	38 756
- Rekisteröityjä henkilöitä yhteensä vuoden lopussa	36 040	34 257
- Ko. vuonna kuolleita rekisteröityjä	1 321	1 285
- Elossa olevia rekisteröityjä näkövammaisia yhteensä v lopussa	15 892	15 468
- elävien nettolisäys 2006 - 2005	424	682

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

Taulukko 3. Rekisteröityjen näkövammaisten ikäryhmät sukupuolen mukaan. Lukumäärä, %-jakauma, vakioimaton sekä ikä- ja sukupuolivakioitu prevalenssi ja insidenssi 10 000 henkilöä kohden, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2006

Kaikki	Väestö	Kaikki rekisteröidyt näkövammaiset 31.12.2006				Uudet rekisteröidyt näkövammaiset 2006		
		rekist. näköv. lkm	%-jakauma	vakioimaton preval.	vakioitu prevalenssi	rekist. näköv. lkm	%-jakauma	vakioimaton insidenssi
0 – 14 v	901 181	605	3.8	6.71	1.16	78	4.5	0.87
15 – 24 v	657 351	636	4.0	9.68	1.21	30	1.7	0.46
25 – 34 v	646 555	606	3.8	9.37	1.16	24	1.4	0.37
35 – 44 v	712 441	813	5.1	11.41	1.55	39	2.3	0.55
45 – 54 v	767 601	1 025	6.4	13.35	1.95	49	2.8	0.64
55 – 64 v	723 109	1 300	8.2	17.98	2.47	88	5.1	1.22
65 – 74 v	465 025	1 726	10.9	37.12	3.28	228	13.2	4.90
75 – 84 v	309 948	4 636	29.2	149.57	9.52	703	40.8	22.68
85 v+	93 744	4 545	28.6	484.83	10.85	485	28.1	51.74
Yhteensä	5 276 955	15 892	100.0	30.12	33.14	1 724	100.0	3.27
0 – 17 v	1 099 713	814	5.1	7.40	1.56	91	5.3	0.83
18 – 39 v	1 441 812	1 420	8.9	9.85	2.71	57	3.3	0.40
40 – 64 v	1 866 713	2 751	17.3	14.74	5.23	160	9.3	0.86
65 – 84 v	774 973	6 362	40.0	82.09	12.49	931	54.0	12.01
85 v+	93 744	4 545	28.6	484.83	10.85	485	28.1	51.74
keski-ikä		77				80		

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

Jatkuu seur.sivulla

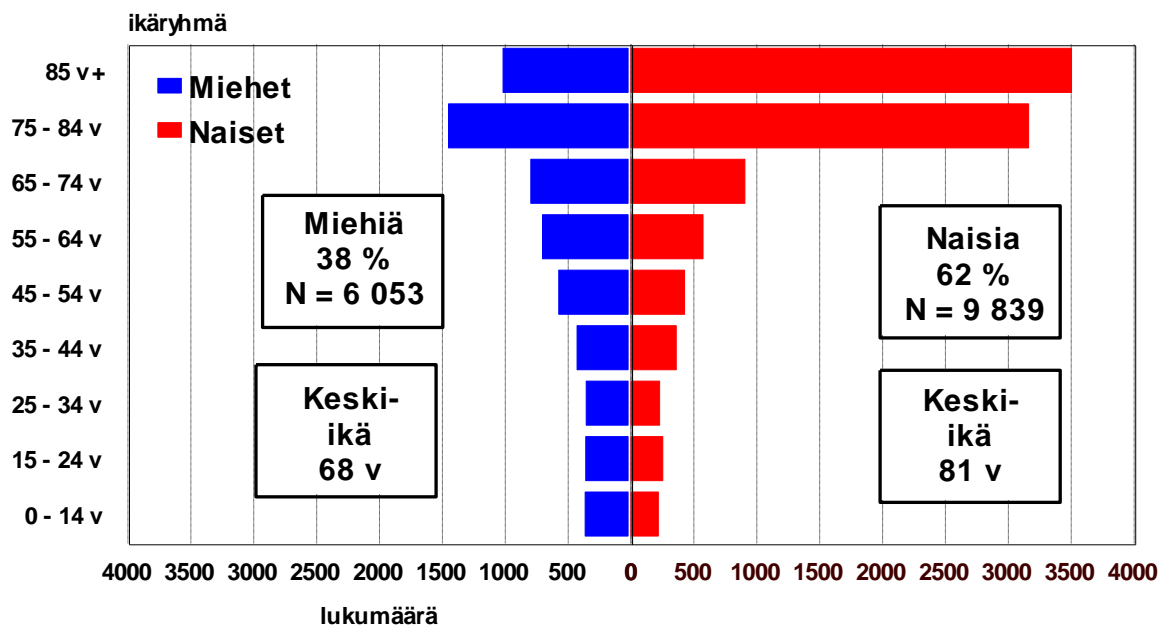
Taulukko 3 jatkuu

Miehet	Väestö	Kaikki rekisteröidyt näkövammaiset 31.12.2006				Uudet rekisteröidyt näkövammaiset 2006		
Ikäryhmä	väkiluku 2006	rekist. näköv. lkm	%-jaukuma	vakioimaton preval.	vakioitu prevalenssi	rekist. näköv. lkm	%-jaukuma	vakioimaton insidenssi
0 – 14 v	459 955	364	6.0	7.91	1.41	45	7.0	0.98
15 – 24 v	336 003	360	5.9	10.71	1.39	19	3.0	0.57
25 – 34 v	331 399	355	5.9	10.71	1.37	15	2.3	0.45
35 – 44 v	362 142	429	7.1	11.85	1.66	21	3.3	0.58
45 – 54 v	385 419	575	9.5	14.92	2.23	30	4.7	0.78
55 – 64 v	357 642	704	11.6	19.68	2.72	52	8.1	1.45
65 – 74 v	212 971	797	13.2	37.42	3.08	105	16.4	4.93
75 – 84 v	115 175	1 451	24.0	125.98	5.62	223	34.8	19.36
85 v+	23 036	1 018	16.8	441.92	3.94	131	20.4	56.87
Yhteensä	2 583 742	6 053	100.0	23.43	23.43	641	100.0	2.48
0 – 17 v	561 287	478	7.9	8.52	1.85	54	8.4	0.96
18 – 39 v	737 294	806	13.3	10.93	3.12	32	5.0	0.43
40 – 64 v	933 979	1 503	24.8	16.09	5.82	96	15.0	1.03
65 – 84 v	328 146	2 248	37.1	68.51	8.70	328	51.2	10.00
85 v+	23 036	1 018	16.8	441.92	3.94	131	20.4	56.87
keski-ikä		68				78		

Naiset	Väestö	Kaikki rekisteröidyt näkövammaiset 31.12.2006				Uudet rekisteröidyt näkövammaiset 2006		
Ikäryhmä	väkiluku 2006	rekist. näköv. lkm	%-jaukuma	vakioimaton preval.	vakioitu prevalenssi	rekist. näköv. lkm	%-jaukuma	vakioimaton insidenssi
0 – 14 v	441 226	241	2.4	5.46	0.89	33	3.0	0.75
15 – 24 v	321 348	276	2.8	8.59	1.02	11	1.0	0.34
25 – 34 v	315 156	251	2.6	7.96	0.92	9	0.8	0.29
35 – 44 v	350 299	384	3.9	10.96	1.43	18	1.7	0.51
45 – 54 v	382 182	450	4.6	11.77	1.67	19	1.8	0.50
55 – 64 v	365 467	596	6.1	16.31	2.21	36	3.3	0.99
65 – 74 v	252 054	929	9.4	36.86	3.45	123	11.4	4.88
75 – 84 v	194 773	3 185	32.4	163.52	11.83	480	44.3	24.64
85 v+	70 708	3 527	35.8	498.81	13.10	354	32.7	50.07
Yhteensä	2 693 213	9 839	100.0	36.53	36.53	1 083	100.0	4.02
0 – 17 v	538 426	336	3.4	6.24	1.25	37	3.4	0.69
18 – 39 v	704 518	614	6.2	8.72	2.28	25	2.3	0.35
40 – 64 v	932 734	1 248	12.7	13.38	4.63	64	5.9	0.69
65 – 84 v	446 827	4 114	41.8	92.07	15.28	603	55.7	13.50
85 v+	70 708	3 527	35.8	498.81	13.10	354	32.7	50.07
keski-ikä		80				81		

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

Kuvio 3. Rekisteröityjen näkövammaisten ikäryhmät sukupuolen mukaan

Näkövammarekisterin vuositilasto 2006

N = 15 892

Uusien vuonna 2006 rekisteröityjen näkövammaisten ikäjakauma

Väestön ikääntyminen näkyy selvästi tarkasteltaessa uusien rekisteröityjen näkövammaisten ikäjakaumia. 65 vuotta täyttäneiden osuus on viime vuosina kasvanut. Vuonna 1998 tämän ryhmän osuus ylitti ensimmäisen kerran 80 %. Lasten ja nuorten (0 - 17-vuotiaiden) osuus uusista rekisteröidyistä on nyt 5.4 %, nuorten aikuisten (18 - 39-

vuotiaat) osuus on 3.4 %, keski-ikäisten (40 - 64-vuotiaat) osuus on 9.3 % ja ikääntyneiden (65 vuotta täyttäneet) osuus on 82.1 %. Näkövammaisten naisten ja miesten ikäero näkyy myös uusilla rekisteröidyillä selkeästi. 65 vuotta täyttäneiden osuus uusilla rekisteröidyillä miehillä on 71 % mutta naisilla peräti 88 %.

2.2 Alueellinen jakautuminen

Jakautumat on muodostettu rekisteriin ilmoitetun henkilön asuinkunnan (31.12.2006) perusteella. Asuinkunnat saadaan henkilötunnusten avulla suoraan väestön keskusrekisteristä vuosittaisen päivityksen yhteydessä. Koko rekisteritoiminnan ajan vuodesta 1983 alkaen on ilmoituksia tullut väestöpoh-

jaan suhteutettuna eniten Itä- ja Pohjois-Suomesta sekä Ahvenanmaalta. Emme voi tietää, viestiikö tämä näkövammaisuuden esiintymisen alueellisista eroista vai eroista ilmoitusaktiiviteetissa. Todennäköisesti molemmat vaikuttavat.

Prevalenssit sairaanhoitopiireittäin

Rekisteröidyn näkövammaisuuden vakioitu kokonaisprevalenssi 10 000 asukasta kohden on 32.20 (vakioimaton 30.12). Kuopion yliopistollisen keskus-sairaalapiirin vastuualueella prevalenssi on korkein (40.20) ja Oulun YKSP:n alueella lähes yhtä korkea (39.51). Turussa prevalenssi (32.35) on koko maan prevalenssin tasolla. Muilla alueilla prevalenssit ovat pienemmät. Tampereen YKSP:n alueella prevalenssi on 30.59 ja Helsingissä 24.98.

Yksittäisten sairaanhoitopiirien prevalensseissa on suuret erot. Korkein prevalenssi on jo pitkään ollut Itä-Savon shp:ssä (61.02), jossa se on kaksinkertainen koko maan keskiarvoon nähden. Muita erityisen korkean prevalenssin sairaanhoitopiirejä ovat Lappi (prevalenssi: 48.31), Länsi-Pohja (43.82),

Pohjois-Savo (42.18), Keski-Pohjanmaa (41.35), Pohjois-Karjala (39.15), Pohjois-Pohjanmaa (38.21), Kanta-Häme (37.86), Etelä-Pohjanmaa (37.29), Etelä-Savo (36.44) sekä Satakunta (35.48). Matalimmat prevalenssit ovat Kymenlaaksossa (22.15), Helsinki-Uusimaalla (24.99), Pirkanmaalla (26.15) sekä Vaasassa (26.95). Näillä alueilla prevalenssit ovat 70 – 82 % koko maan kokonaisprevalenssista.

Sairanhoitopiirien väliset erot ovat viime vuosina pienentyneet. Korkein prevalenssi on kuitenkin edelleen 2.8-kertainen matalimpaan verrattuna. Näin suuret erot eivät voi selittyä pelkästään näkövammaisuuden esiintymisen mahdollisilla eroilla sairaanhoitopiireittäin. Ilmoitusaktiiviteetin erot vaikuttavat.

Insidenssit sairaanhoitopiireittäin

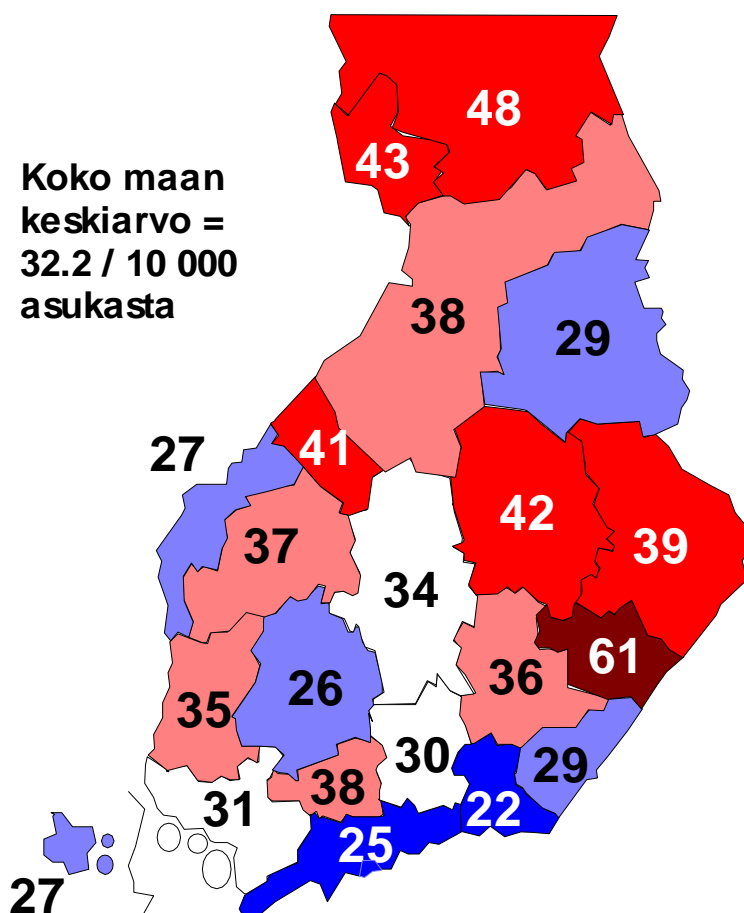
Uusien, vuonna 2006 rekisteriin ilmoitettujen henkilöiden mukaan laskettujen insidenssien jakauma on hyvin samankaltainen kuin koko rekisteriaineistosta laskettujen prevalenssienkin jakauma. Rekisteröidyn näkövammai-

suuden (vakioimaton) insidenssi on 3.27 koko maassa 10 000 henkeä kohden. Korkein insidenssi vuonna 2006 oli Itä-Savon shp:n 9.55. Se on kolminkertainen koko maan lukujen mukaan laskettuun insidenssiin verrat-

tuna. Muita korkean insidenssin alueita vuonna 2006 olivat Etelä-Savo (6.31), Varsinais-Suomi (5.70), Vaasa (4.91), Lappi (4.47), Pohjois-Savo (4.45), Länsi-Pohja (4.38), Satakunta (3.93), Etelä-Pohjanmaa (3.55) sekä Pohjois-Pohjanmaa (3.46). Näissä sairaanhoitopiireissä insidenssit ovat 1.4 - 1.7-kertaisia koko maan lukujen perusteella laskettuun insidenssiin verrattuna.

Vähiten uusia näkövammarekisteri-ilmoituksia on väestöpohjaan verrattuna tullut vuonna 2006 Etelä-Karjalan shp:stä. Siellä insidenssi (0.86) on vain 26 % koko maan insidenssistä. Muita pienen insidenssin alueita olivat vuonna 2006 Kanta-Häme (1.88) ja Kymenlaakso (1.95). Näissä insidenssit ovat 50 - 56 % koko maan insidenssistä.

Kuvio 4. Rekisteröidyn näkövammaisuuden vakioidut prevalenssit / 10 000 asukasta sairaanhoitopiireittäin

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

N = 15 892

Taulukko 4. Rekisteröidyt näkövammaiset yliopistollisten keskussairaaloiden vastuualueiden mukaan sairaanhoitopiireittäin. Lukumäärä, vakioimaton sekä ikä- ja sukupuoli vakioitu prevalenssi ja insidenssi 10 000 henkilöä kohden, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2006

Sairaanhoitopiiri yliopistosairaalan vastuualuejaon mukaan	Väestö	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2006			Uudet rekisteröidyt 2006	
	väkiluku 2006	lkm	vakioimaton preval.	vakioitu prevalenssi	lkm	vakioimaton insidenssi
Helsingin YKSP	1 755 354	3 745	21.33	24.98	365	2.08
01 Uusimaa ja Helsinki	1 447 147	2 946	20.36	24.99	319	2.20
08 Kymenlaakso	179 917	419	23.29	22.15	35	1.95
09 Etelä-Karjala	128 290	380	29.62	28.94	11	0.86
Turun YKSP	689 263	2 258	32.76	32.35	353	5.12
03 Varsinais-Suomi	462 898	1 416	30.59	30.74	264	5.70
04 Satakunta	226 365	842	37.20	35.48	89	3.93
Tampereen YKSP	1 210 682	3 684	30.43	30.59	367	3.03
05 Kanta-Häme	169 952	654	38.48	37.86	32	1.88
06 Pirkanmaa	471 135	1 153	24.47	26.15	122	2.59
07 Päijät-Häme	208 499	636	30.50	30.43	62	2.97
15 Etelä-Pohjanmaa	194 192	763	39.29	37.29	69	3.55
16 Vaasa	166 904	478	28.64	26.95	82	4.91
Kuopion YKSP	852 042	3 483	40.88	40.20	373	4.38
10 Etelä-Savo	103 091	412	39.96	36.44	65	6.31
11 Itä-Savo	61 776	461	74.62	61.02	59	9.55
12 Pohjois-Karjala	169 109	673	39.80	39.15	52	3.07
13 Pohjois-Savo	249 498	1 061	42.53	42.18	111	4.45
14 Keski-Suomi	268 568	876	32.62	34.18	86	3.20
Oulun YKSP	727 325	2 542	34.95	39.51	256	3.52
17 Keski-Pohjanmaa	77 372	309	39.94	41.35	18	2.33
18 Pohjois-Pohjanmaa	384 280	1 196	31.12	38.21	133	3.46
19 Kainuu	80 738	244	30.22	29.12	23	2.85
20 Länsi-Pohja	66 250	282	42.57	43.82	29	4.38
21 Lappi	118 685	511	43.06	48.31	53	4.47
22 Ahvenanmaa	26 923	75	27.86	27.52	6	2.23
Asuinpaikka tuntematon		105			4	
Yhteensä	5 276 955	15 892	30.12	32.20	1 724	3.27

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

2.3 Näkövamman diagnoosi

Rekisteri-ilmoituslomakkeeseen silmälääkäri merkitsee ykkösdiagnoosiksi sen diagnoosin, joka on viimeksi heikentänyt paremman silmän näköä. Tämän lisäksi voidaan ilmoittaa kolme muuta diagnoosia. Diagnoosijakaumat tehdään ykkösdiagnoosien perusteella. Erilaisia ykkösdiagnooseja on rekisterissä yli 300. Ilmoitetut diagnoosit luokitellaan rekisterissä ICD-9 -tautiluoki-

tukseen perustuvan, erityisesti silmätauteja koskevan sovellutuksen mukaan (Coding Manual for Medical Eye Services, Based on ICD-9 Coding Manual). Luokittelu on sekä anatominen että tyyppin mukainen. Tämä luokitus on silmätautien osalta tarkempi kuin yleisesti käytössä olevat ICD-9 - ja ICD-10 -tautiluokitukset.

Silmätautien sanastoa

360.21 Patologinen likitaitteittuus on vaikea-asteinen taittovika, josta käytetään myös nimitystä myopia maligna. Sen aiheuttaa silmän liiallinen piteneminen, joka voi johtaa verkkokalvon repeytymiseen ja irtaumaan sekä näön menetykseen.

362.01 Diabeettinen retinopatia (ei-proliferatiivinen) on tavallisimmin aikuisiällä alkaneen diabeteksen aiheuttama verkkokalvon vaurio, johon ei liity uudissuonten muodostumista.

362.02 Diabeettinen retinopatia (proliferatiivinen) on tavallisimmin insuliinihoitoisen, nuoruusiässä alkaneen diabeteksen aiheuttama verkkokalvon vaurio, johon liittyy uudissuonten muodostumista. Tällöin esiintyy helposti silmänsisäisiä verenvuotoja ja kehittyä sidekudosta. Tämä voi johtaa verkkokalvon irtaumaan ja näön menetykseen.

362.21 Keskosien verkkokalvosairaus (ROP, retinopathia praematuritatis) on keskosuuden ja sen takia annetun happihoidon aiheuttama verkkokalvon vaurio, joka voi johtaa verkkokalvon irtautumiseen ja lopulta silmän sokeutumiseen.

362.50 - 52 Ikääntyneiden makula-degeneraatio (AMD, ARM) on sairaus, joka on yleinen ikääntyneillä. Silmän(pohjan) tarkan näön alueelle kehittyy solujen toimintahäiriö, joka johtaa keskeisen näön heikkenemiseen.

362.7 Verkkokalvon perinnölliset rappeumat on diagnosiryhmä, johon kuuluvat mm. retinitis pigmentosa sekä Usherin syndrooma. Näille on tyypillistä näkökentän alueellinen asteittainen hämärtyminen tai kaventuminen, joka voi johtaa mm. "putkinäön" syntymiseen.

365 Glaukooma on silmätauti, josta aiemmin on käytetty nimityksiä "silmänpainetauti" ja "viherkaihi". Taudin luonnetta ei vielä tarkkaan tunneta. Kahdella kolmasosalla potilaista silmänpaine on kohonnut. Korkea silmänpaine voi johtaa näköhermon surkastumiseen ja näkökentän menetykseen. Yleisin glaukoomatyyppi on avokulmaglaukooma.

368 Näkökentän puutokset ja muut häiriöt. Suurin osa näkökentän puutoksista on aivovammojen aiheuttamia. Tähän näönhäiriöiden ryhmään kuuluvat myös mm. karsastus ja värisokeus.

377 Näköratojen ei-synnyttäiset (hankitut) viat. Tähän ryhmään kuuluvat kaikki ne näköhermojen ja muiden näköratojen viat, jotka eivät ole synnyttäisiä kehityshäiriöitä. Näitä ovat mm. näköhermon pään (papillan) turvotus, näköhermon tulehdus ja surkastuma, näköhermojen risteyksen (kiasma) viat sekä näkökeskuksen viat. Näkökentän puutokset ovat tyypillisiä tälle ryhmälle.

Diagnoosijakauma

Näkövammaan diagnoosi on voimakkaasti ikään liittyvä tekijä. Eri ikäryhmissä on erilainen näkövammaan diagnoosijakauma. Taulukossa 5 ja kuviossa 5 esitetään kaikkien rekisteröityjen jakautuminen ykkösdiaagnoosin mukaan. Koska valtaosa näkövammaisista on ikääntyneitä, ikääntyneille tyypilliset diagnoosit hallitsevat jakaumaa.

Yleisin näkövammaan aiheuttaja Suomessa ja muissakin korkean elintason maissa on ikääntyneiden makuladegeneraatio, jonka osuus kaikista diagnooseista on 42.3 %. Toisella sijalla on verkkokalvon perinnöllisten rappeumien ryhmä (9.4 %) ja kolmannella sijalla näköratojen ei-synnyttäiset viat 9.1 %:n osuudella. Seuraavina ovat diabeettinen retinopatia (6.9 %), glaukooma (6.4 %) sekä synnyttäiset kehityshäiriöt (5.0 %). Diabeettisessa retinopatiassa proliferatiivista tyyppiä on enemmän kuin ei-proliferatiivista tyyppiä. Nämä kuusi yleisintä diagnoosiryhmää kattavat lähes 80 % kaikista diagnooseista. Seuraavaksi yleisimmät näkövammaan aiheuttajat ovat patologinen likitaitteisuus (2.7 %), verkkokalvon reikä (2.6 %), näkökentän puutokset ja muut näköhäiriöt (2.3 %), sarveiskalvon viat (1.8 %), sekä

379.5 Silmävärve (nystagmus) on silmälihasten hallintahäiriöistä johtuvaa silmien tahatonta liikettä.

743 Synnyttäiset kehityshäiriöt. Tähän ryhmään luetaan lukuisa määrä erilaisia synnyttäisiä epämuodostumia ja kehityshäiriöitä. Näitä ovat mm. synnyttäinen harmaakaihi sekä silmän etuosan, takaosan ja näköratojen synnyttäiset kehityshäiriöt.

suonikalvon viat (1.7 %).

Väestön ikääntyminen näkyy tarkasteltaessa uusien, vuonna 2006 rekisteriin ilmoitettujen henkilöiden näkövammojen diagnoosijakaumaa. Ikääntyneille tyypilliset diagnoosiryhmät ovat listan kärjessä. Ikääntyneiden makuladegeneraatio (AMD) käsitti vuonna 2006 lähes 60 % kaikista uusien rekisteröityjen diagnooseista, glaukooma 7 % sekä diabeettinen retinopatia 6 %. Näistä AMD ja glaukooma ovat kasvamassa, diabeettinen retinopatia on hienoisessa laskussa.

Edellä mainittujen lisäksi osuuttaan ovat kasvattamassa seuraavat näkövammaan diagnoosit ja diagnoosiryhmät: verkkokalvon reikä, verkkokalvon verisuonitukos sekä näkökentän puutokset ja muut näköhäiriöt.

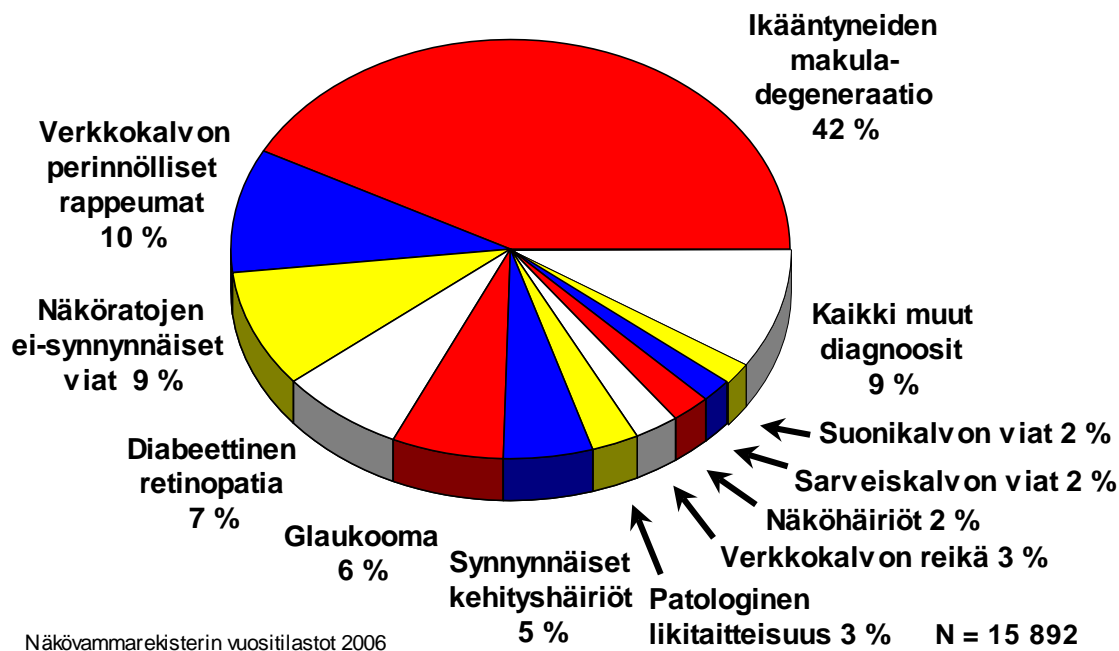
Diabeettisen retinopatian hienoisesta laskusta ohella laskussa ovat seuraavat diagnoosit ja diagnoosiryhmät: verkkokalvon perinnölliset rappeumat; verkkokalvon irtoaminen, keskosen verkkokalvosairaus ROP, näköratojen ei-synnyttäiset viat, synnyttäiset kehityshäiriöt, patologinen likitaitteisuus sekä sarveiskalvon viat.

Taulukko 5. Rekisteröityjen näkövammaisten näkövammadiagnoosit. Lukumäärä, %-jakauma, vakioimaton sekä ikä- ja sukupuolivakioitu prevalenssi sekä vakioimaton insidenssi 100 000 henkeä kohden, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2006

Koodi ja diagnosoiryhmä tai yksittäinen diagnoosi	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2006				Uudet rekisteröidyt 2006		
	lkm	%	vakioimaton preval.	vakioitu prevalenssi	lkm	%	vakioimaton insid.
361. 362 VERKKOKALVON VIAT	10 551	66.49	199.94	223.35	1 306	75.8	24.75
362.50-52 Ikääntyneiden makuladegeneraatio (AMD)	6 726	42.3	127.46	147.94	1 022	59.3	19.37
362.7 Verkkokalvon perinnölliset rappeumat	1 492	9.4	28.27	28.53	44	2.6	0.83
362.02 Diabeettinen retinopatia (proliferatiivinen)	633	4.0	12.00	12.20	64	3.7	1.21
362.01 Diabeettinen retinopatia (ei-proliferatiivinen)	458	2.9	8.68	9.31	42	2.4	0.80
362.54 Verkkokalvon reikä	413	2.6	7.83	8.95	52	3.0	0.99
362.3 Verkkokalvon verisuonitukos	231	1.5	4.38	4.69	34	2.0	0.64
361 Verkkokalvon irtoaminen	173	1.1	3.28	3.35	9	0.5	0.17
362.21 Keskosien verkkokalvosairaus (ROP, retinopathia praematuritatis)	167	1.1	3.16	3.18	4	0.2	0.08
Muut verkkokalvon viat	258	1.6	4.89	5.19	35	2.0	0.66
377 NÄKÖRATOJEN EI-SYNNYNNÄISET VIAT	1 446	9.1	27.40	27.66	102	5.9	1.93
377.1 Näköhermon surkastuminen	715	4.5	13.55	13.74	44	2.6	0.83
377.7 Näkökeskuksen viat	371	2.3	7.03	7.07	36	2.1	0.68
377.3 Näköhermon tulehdus	186	1.2	3.52	3.53	15	0.9	0.28
Muut näköratojen ei-synnyynn. viat	174	1.1	3.30	3.31	7	0.4	0.13
365 GLAUKOOMA	1 015	6.4	19.23	20.77	121	7.0	2.29
365.1. 365.52 Avokulmaglaukoomat	806	5.1	15.27	16.62	106	6.1	2.01
- joista 365.52 Glaucoma capsulare	267	1.7	5.06	5.63	68	3.9	1.29
Muut glaukoomat	209	1.3	3.96	4.15	15	0.9	0.28
743 SYNNYNNÄISET KEHITYSHÄIRIÖT	800	5.0	15.16	15.32	27	1.6	0.51
743.3 Synnyynnäinen harmaakaihi	237	1.5	4.49	4.55	9	0.5	0.17
743.5 Silmän takaosan synn. k.häiriö	210	1.3	3.98	4.02	8	0.5	0.15
743.7 Näköratojen synn.kehit.häiriöt	174	1.1	3.30	3.31	6	0.3	0.11
Muut synnyynnäiset kehityshäiriöt	179	1.1	3.39	3.44	4	0.2	0.08
360.21 Patologinen likitaitteisuus	435	2.7	8.24	9.01	23	1.3	0.44
368 Näkökentän puutokset, muut häir	367	2.3	6.95	7.02	69	4.0	1.31
370-371 Sarveiskalvon viat	293	1.8	5.55	7.02	28	1.6	0.53
363 Suonikalvon viat	276	1.7	5.23	5.39	17	1.0	0.32
379.5 Silmävärve (nystagmus)	123	0.8	2.33	2.33	5	0.3	0.09
364 Värikalvon ja sädekehän viat	103	0.6	1.95	2.01	1	0.1	0.02
871, 950 ym. Haavat ja vauriot	81	0.5	1.53	1.53	0	0.0	0.00
Kaikki muut diagnoosit	402	2.5	7.62	7.75	25	1.5	0.47
Yhteensä	15 892	100.0	301.16	328.28	1 724	100.0	32.67

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

Kuvio 5. Näkövammaan diagnoosi, kaikki rekisteröidyt

Diagnoosi ikäryhmittäin

Lasten ja nuorten (0 - 17-vuotiaiden) näkövammojen diagnooseja hallitsevat näköratojen ei-synnynnäisten vikojen ryhmä (osuus 38.3 %) sekä synnynnäiset kehityshäiriöt (24.6 %). Seuraavina tulevat verkkokalvon perinnölliset rappeumat (9.7 %), ryhmä näkökentän puutokset ja muut näönhäiriöt (5.7 %) sekä keskosen verkkokalvosairaus ROP (5.3 %). Näköratojen ei-synnynnäiset viat on uusien ilmoitusten valossa viime vuosina voimakkaasti nostanut osuuttaan tässä ikäryhmässä. Sen osuus uusista ilmoituksista on nyt yli 40 %. Synnynnäiset kehityshäiriöt ovat olleet jo pitkään laskussa. Vuonna 2006 niiden osuus uusista diagnooseista oli vajaat 20 %. Verkkokalvon perinnöllisten rappeutumien osuus

uusista oli alle 10 %. (Taulukko 6 ja kuvio 6).

Työikäisten (18 - 64 -vuotiaat) yleisin näkövammaan diagnoosiryhmä on verkkokalvon perinnölliset rappeumat, jonka osuus on tasan 24 %. Näköratojen ei-synnynnäisten vikojen osuus on 19.2 %, synnynnäisten kehityshäiriöiden osuus tasan 13 % ja diabeettisen retinopatian osuus 10.8 % (joista valtaosa on proliferatiivista muotoa). Uusien ilmoitusten joukossa oli eniten diabeettisen retinopatian (lähes 21 %), näköratojen ei-synnynnäisten vikojen (18 %) ja verkkokalvon perinnöllisten rappeumien (12.4 %) vuoksi näkövammautuneita. (Taulukko 7 ja kuvio 7).

Ikääntyneiden (65 vuotta täyttäneiden) ylivoimaisesti yleisin näkövamma-diagnoosi on verkkokalvon keskeisen osan ikärappeuma, joka kattaa jo yli 60 % kaikista diagnooseista. Seuraavina tulevat glaukooma (8.5 %) ja diabeettinen retinopatia (5.9 %), jossa ei-proliferatiivinen tyyppi on vallitseva. Uusien rekisteröityjen osalta verkko-

kalvon keskeisen osan ikärappeuma kasvattaa jatkuvasti osuuttaan. Vuonna 2006 sen osuus uusista oli 58 %.

Glaukooman osuus uusista on sekin edellisvuosien tasolla, vuonna 2006 osuus oli 8.1 %. Diabeettisen retinopatian osuus uusista oli runsaat 5 %. (Taulukko 8 ja kuvio 8).

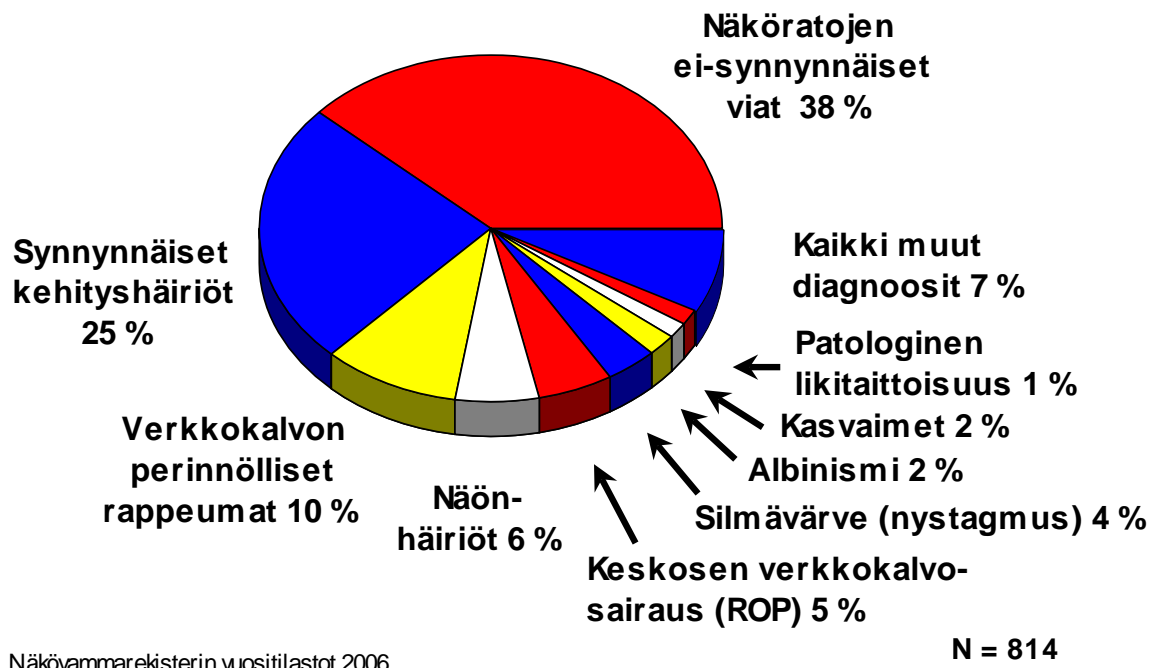
Taulukko 6. Rekisteröityjen näkövammaisten lasten ja nuorten (0 – 17 v) näkövammadiagnoosit. Lukumäärä, %-jakauma, prevalenssi ja insidenssi 100 000 henkilöä kohden, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2006

Koodi ja diagnosiryhmä tai yksittäinen diagnoosi	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2006			Uudet rekisteröidyt 2006		
	lkm	%	prevalenssi	lkm	%	insidenssi
377 NÄKÖRATOJEN EI-SYNNYNNÄISET VIAT	312	38.3	28.4	37	40.7	3.4
377.1 Näköhermon surkastuminen	125	15.4	11.4	10	11.0	0.9
377.7 Näkökeskuksen viat	139	17.1	12.6	26	28.6	2.4
Muut näköratojen ei-synnyynn. viat	13	1.6	1.2	1	1.1	0.1
743 SYNNYNNÄISET KEHITYSHÄIRIÖT	200	24.6	18.2	18	19.8	1.6
743.5 Silmän takaosan synn. k.häir.	63	7.7	5.7	3	3.3	0.3
743.7 Näköratojen synnyynn. k.häir.	53	6.5	4.8	6	6.6	0.5
743.3 Synnyynnäinen harmaakaihi	37	4.5	3.4	7	7.7	0.6
Muut synnyynnäiset kehityshäiriöt	47	5.8	4.3	2	2.2	0.2
362.7 Verkkokalvon perinnölliset rappeumat	79	9.7	7.2	9	9.9	0.8
368 Näkökentän puutos, muut häiriöt	46	5.7	4.2	9	9.9	0.8
362.21 Keskosen verkkokalvosairaus (ROP retinopathia praematuritatis)	43	5.3	3.9	4	4.4	0.4
379.5 Silmävärve (nystagmus)	30	3.7	2.7	4	4.4	0.4
190. 192. 224. 237 ym. Kasvaimet	12	1.5	1.1	0	0.0	0.0
360.21 Patologinen likitaitteisuus	12	1.5	1.1	1	1.1	0.1
367 Valontaitto- ym. viat	12	1.5	1.1	1	1.1	0.1
363 Suonikalvon viat	8	1.0	0.7	0	0.0	0.0
Kaikki muut diagnoosit	60	7.4	5.5	8	8.8	0.7
Yhteensä	814	100.0	74.0	91	100.0	8.3

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

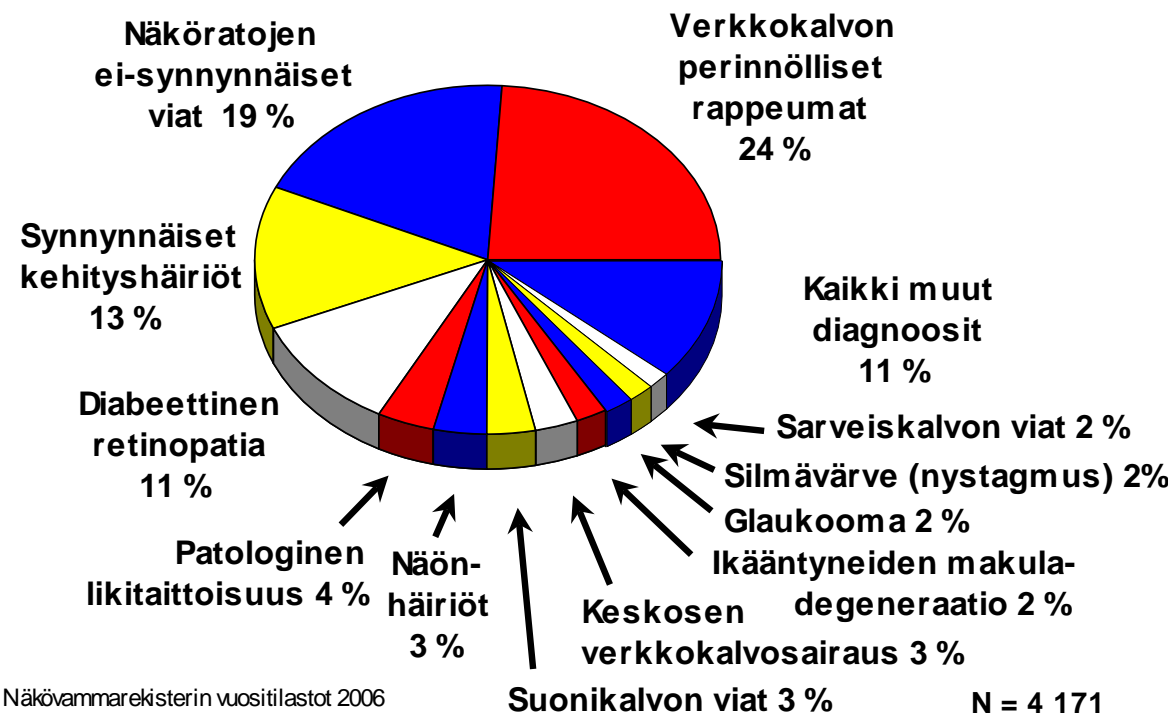

Kuvio 6. Näkövammaan diagnoosi, rekisteröidyt lapset ja nuoret alle 18 v

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

Kuvio 7. Näkövammaan diagnoosi, rekisteröidyt työikäiset (18 – 64 v)

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

Taulukko 7. Työikäisten (18 – 64 v) rekisteröityjen näkövammaisten näkövammadiagnoosit. Lukumäärä, %-jakauma, prevalenssi ja insidenssi 100 000 henkilöä kohden, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2006

Koodi ja diagnosiryhmä tai yksittäinen diagnoosi	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2006			Uudet rekisteröidyt 2006		
	lkm	%	prevalenssi	lkm	%	insidenssi
362.7 Verkkokalvon perinnölliset rappeumat	1 003	24.0	30.3	27	12.4	0.8
377 NÄKÖRATOJEN EI-SYNNYNNÄISET VIAT	802	19.2	24.2	39	18.0	1.2
377.1 Näköhermon surkastuminen	461	11.1	13.9	16	7.4	0.5
377.3 Näköhermon tulehdus	152	3.6	4.6	13	6.0	0.4
377.7 Näkökeskuksen viat	110	2.6	3.3	5	2.3	0.2
Muut näköratojen ei-synnyttäiset viat	79	1.9	2.4	5	2.3	0.2
743 SYNNYNNÄISET KEHITYSHÄIRIÖT	544	13.0	16.4	9	4.1	0.3
743.3 Synnyttäinen harmaakaihi	177	4.2	5.3	2	0.9	0.1
743.5 Silmän takaosan synnytt.k.häiriöt	133	3.2	4.0	5	2.3	0.2
743.7 Näköratojen synnytt.k.häiriöt	117	2.8	3.5	0	0.0	0.0
Muut synnyttäiset kehityshäiriöt	117	2.8	3.5	2	0.9	0.1
362.0 Diabeettinen retinopatia	450	10.8	13.6	45	20.7	1.4
360.21 Patologinen likitaitteisuus	167	4.0	5.0	14	6.5	0.4
368 Näkökentän puutos, muut häiriöt	149	3.6	4.5	27	12.4	0.8
363 Suonikalvon viat	135	3.2	4.1	9	4.1	0.3
362.21 Keskosen verkkokalvosairaus (ROP, retinopathia praematuritatis)	124	3.0	3.7	0	0.0	0.0
362.50-52 Ikääntyneiden makuladegeneraatio (AMD)	91	2.2	2.8	8	3.7	0.2
365 Glaukooma	85	2.0	2.6	6	2.8	0.2
379.5 Silmävärve (nystagmus)	77	1.8	2.3	1	0.5	0.0
370-371 Sarveiskalvon viat	66	1.6	2.0	6	2.8	0.2
364 Värikanalon ja sädekehän viat	66	1.6	2.0	5	2.3	0.2
361 Verkkokalvon irtoaminen	53	1.3	1.6	1	0.5	0.0
871. 921. 940. 950 ja 360.5 Haavat ja vauriot silmässä, silmän ympäristössä, näköradoissa tai aivoissa	52	1.2	1.6	0	0.0	0.0
Kaikki muut diagnosit	307	7.4	9.3	20	9.2	0.6
Yhteensä	4 171	100.0	126.1	217	100.0	6.6

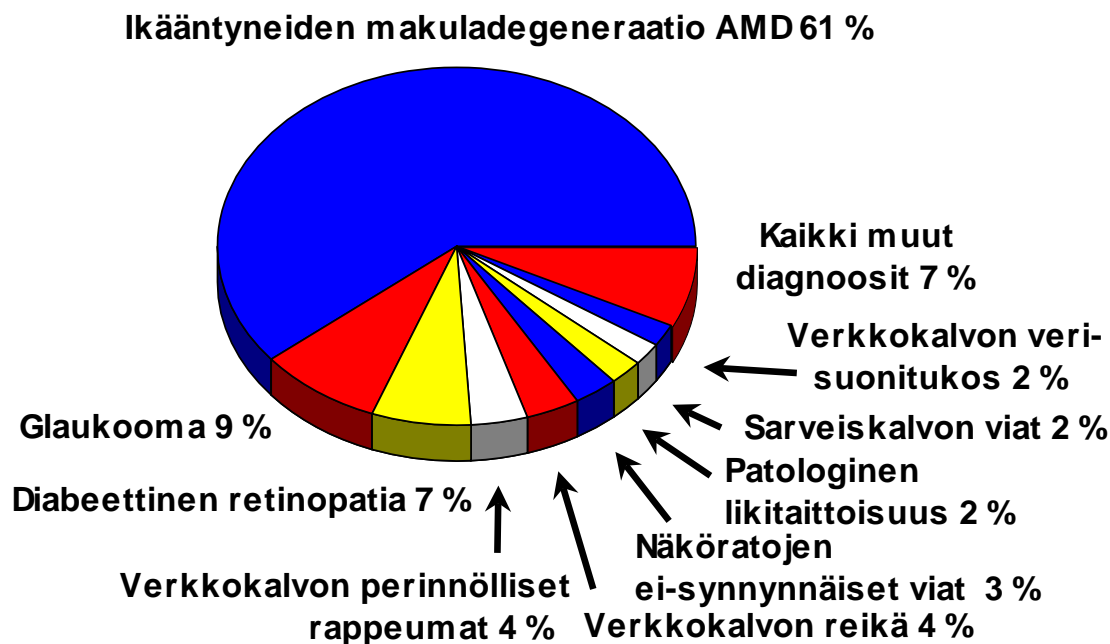
Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

Taulukko 8. Ikääntyneiden (65v+) rekisteröityjen näkövammaisten näkövammadiagnoosit. Lukumäärä, %-jakauma, prevalenssi ja insidenssi 100 000 henkilöä kohden, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2006

Koodi ja diagnosiryhmä tai yksittäinen diagnoosi	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2006			Uudet rekisteröidyt 2006		
	lkm	%	prevalenssi	lkm	%	insidenssi
362.50-52 Ikääntyneiden makula-degeneraatio (AMD)	6 635	60.8	763.8	814	57.5	93.7
365 GLAUKOOMA	930	8.5	107.1	115	8.1	13.2
365.1. 365.52 Avokulmaglaukoomat	753	6.9	86.7	101	7.1	11.6
- joista 365.52 Glaucoma capsulare	262	2.4	30.2	38	2.7	4.4
Muut glaukoomat	177	1.6	20.4	14	1.0	1.6
362.0 Diabeettinen retinopatia	641	5.9	73.8	74	5.2	8.5
362.7 Verkkokalvon perinnölliset rappeumat	410	3.8	47.2	8	0.6	0.9
362.54 Verkkokalvon reikä	399	3.7	45.9	49	3.5	5.6
377 NÄKÖRATOJEN EI-SYNNYNNÄISET VIAT	332	3.0	38.2	26	1.8	3.0
377.1 Näköhermon surkastuminen	129	1.2	14.8	18	1.3	2.1
377.7 Näkökeskuksen viat	87	0.8	10.0	5	0.4	0.6
Muut näköratojen ei-synnyynn. viat	116	1.1	13.4	4	0.3	0.5
360.21 Patologinen likitaitteisuus	256	2.3	29.5	8	0.6	0.9
370-371 Sarveiskalvon viat	225	2.1	25.9	22	1.6	2.5
362.3 Verkkokalvon verisuonitukos	222	2.0	25.6	33	2.3	3.8
368 Näkökentän puutos, muut häiriöt	172	1.6	19.8	33	2.3	3.8
363 Suonikalvon viat	133	1.2	15.3	8	0.6	0.9
361 Verkkokalvon irtoaminen	104	1.0	12.0	4	0.3	0.5
Kaikki muut diagnosit	448	4.1	51.6	271	19.1	31.2
Yhteensä	10 907	100.0	1 255.5	1 416	100.0	163.0

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

Kuvio 8. Näkövamman diagnoosi, rekisteröidyt ikääntyneet (65v+)

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

N = 10 907

2.4 Näkövamman vaikeusaste

Rekisteri käyttää näkövammojen vaikeusasteen luokittelussa Maailman Terveysjärjestön (WHO) suositusta. Luokittelusta tarkemmin katso luku 1.1 Näkövammaisuuden määrittely ja luokittelu.

Taulukossa 9 ja kuviossa 9 esitetään rekisteröityjen jakautuma näkövamman vaikeusasteen mukaan. Ikääntyneiden näkövammat ovat lievempiä kuin lasten, nuorten ja työikäisten näkövammat. Koska rekisteröidyistä enemmän kuin kaksi kolmasosaa on 65 vuotta täyttäneitä, hallitsevat heikkonäköiset jakautumaa. Korkean elintason maissa Länsi-Euroopassa ja Pohjois-Ameri-

kassa yleisesti valtaosa näkövammaisista on eriasteisia heikkonäköisiä. Sokeiksi luokiteltuja on vähemmän ja erityisesti täydellinen sokeus on näissä maissa, Suomi mukaan lukien, harvinaista. Alikehittyneissä maissa sokeutta aiheuttavat aliravitsemuksen lisäksi tapaturmat ja väkivalta. Suurin osa sokeudesta on näissä maissa 'turhaa', koska hoidot niihin ovat olemassa, mutta näissä maissa hoito ei ole kaikkien ulottuvilla.

Rekisteröidyistä henkilöistä heikkonäköisiä on 76.5 % ja sokeita 21.5 %. Lisäksi 2 % rekisteröidyistä kuuluu ryhmään 'vaikeusaste määrittämättä'.

Lievimmin näkövammautuneiden, WHO-luokkaan 1 kuuluvien heikkonäköisten osuus on 62.2 % ja vaikeasti heikkonäköisten (WHO-luokka 2) osuus 14.3 %. Sokeisiin luokiteltavista ryhmistä syvästi heikkonäköisten (WHO-luokka 3) osuus on 10.1 % ja lähes sokeiden (WHO-luokka 4) osuus 9.1 %. Täysin sokeita (WHO-luokka 5) on vain 2.2 %.

Rekisteröityjen näkövammaisten ikäänntyminen näkyy tarkasteltaessa uusien, vuonna 2006 rekisteriin ilmoitettujen henkilöiden näkövammaisuuden vaikeusastejakaumaakin. Uusista rekisteröidyistä

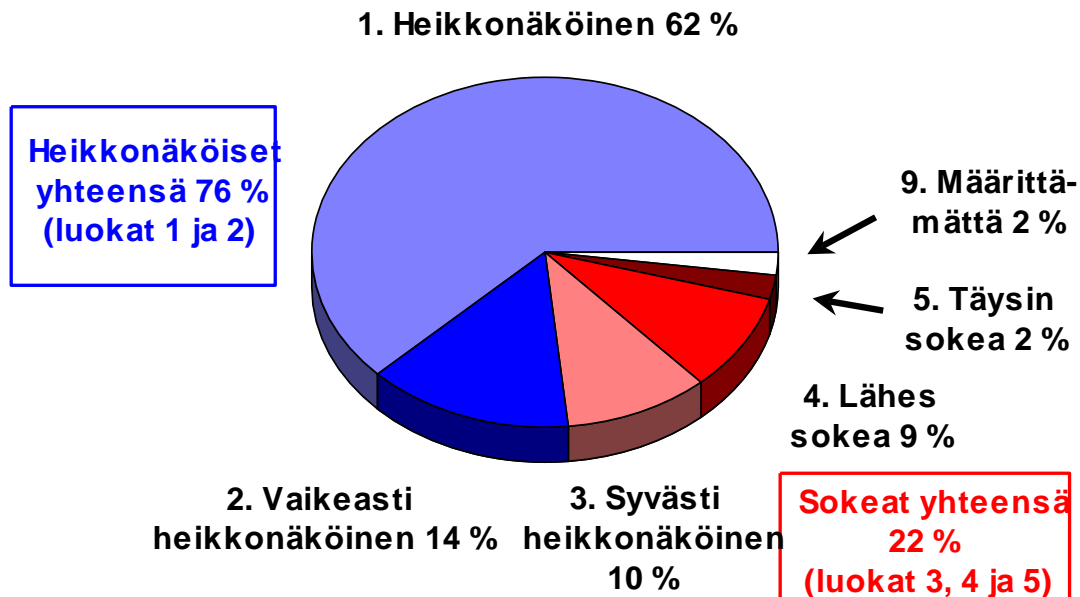
83.5 % on heikkonäköisiä. Erityisesti WHO-luokkaan 1 kuuluvien, lievimmän näkövammautuneiden osuus (tasan 70 %) uusista on selvästi suurempi kuin koko rekisterissä elossa olevien henkilöiden keskuudessa keskimäärin. WHO-luokkaan 2 kuuluvien osuus on uusista oli 13.4 %. Kaikkia kolmea sokeiksi luokiteltavaa ryhmää on uusien joukossa vähemmän kuin koko rekisterissä keskimäärin. Sokeita on uusista rekisteröidyistä yhteensä vain vajaat 15 %. Erityisen pieni on täysin sokeiden osuus, vain 0.4 % uusista ilmoituksista.

Taulukko 9. Rekisteröityjen näkövammaisten näkövammaisuuden vaikeusaste WHO:n määritelmän ja luokituksen mukaan. Lukumäärä, %-jakauma, vakioimaton sekä ikä- ja sukupuolivakioitu prevalenssi ja insidenssi 100 000 henkeä kohden, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2006

Vaikeusasteluokka	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2006				Uudet rekisteröidyt 2006		
	lkm	%	vakioimaton preval.	vakioimatu prevalens.	lkm	%	vakioimaton insid.
1. Heikkonäköinen	9 891	62.2	187.44	206.9	1 177	70.0	22.30
2. Vaikeasti heikkonäköinen	2 267	14.3	42.96	47.41	226	13.4	4.28
Heikkonäköiset yhteensä	12 158	76.5	230.40	254.31	1 403	83.5	26.59
3. Syvästi heikkonäköinen	1 607	10.1	30.45	32.69	158	9.4	2.99
4. Lähes sokea	1 454	9.1	27.55	28.38	80	4.8	1.52
5. Täysin sokea	350	2.2	6.63	6.63	7	0.4	0.13
Sokeat yhteensä	3 411	21.5	64.64	67.70	245	14.6	4.64
9. Vaikeusaste määrittämättä	323	2.0	6.12	6.26	33	2.0	0.63
Yhteensä	15 892	100.0	301.16	328.28	1 681	100.0	31.86

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

Kuvio 9. Näkövammaisuuden vaikeusaste WHO:n luokittelun mukaan, kaikki rekisteröidyt

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

N = 15 892

2.5 Monivammaisuus ja diabetes

Näkövammarekisteri-ilmoituksesta saadaan tietoa myös näkövammaisten muista vammoista eli monivammaisuudesta ja pitkäaikaissairauksista. Jakaumia täydennetään etiologiatietojen tapaan myös näkövammaisuuden diagnoosien perusteella. Monivammaisuustiedot ovat puutteellisia. Tieto näkövammaisen henkilön muista vammoista tai pitkäaikaissairauksista jää usein merkitsemättä lomakkeeseen. Tiedoista ei myöskään aina käy ilmi, miten lisävammat tai sairaudet liittyvät näkövammaan. Tämän johdosta rekisterin johtoryhmä on päättänyt, että monivammaisuuden yhteydessä ei vuositilastoissa ole esitty vuodesta 2004 alkaen diabetestä lukuunottamatta enää tietoja muista sairauksista.

Taulukossa 10 esitetään rekisteröityjen näkövammaisten monivammaisuus. Kaikista rekisteröidyistä henkilöistä 5.5 %:lla on liikuntavamma ja kuulo- vamma 5 %:lla. Kehitysvammaisia on 4 % ja CP-vammaisia hieman yli 2 %.

Monivammaisuus näin käsitettynä on vähenemässä rekisteröityjen näkövammaisten keskuudessa. Monivammaisuusryhmiin kuuluvien henkilöiden osuudet uusista rekisteröidyistä ovat liikuntavammojen ja CP-vammaisuuden osalta suuremmat ja kuulo- vammojen sekä kehitysvammojen osalta pienemmät kuin koko rekisterissä keskimäärin. Korkean iän myötä yleistyviä pitkäaikaissairauksia esiintyy rekisteröidyillä yleisesti.

Taulukko 10. Rekisteröityjen näkövammaisten lisävammat (monivammaisuus). Lukumäärä, %-osuus, vakioimaton sekä ikä- ja sukupuolivakioitu prevalenssi sekä vakioimaton insidenssi 100 000 henkeä kohden, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2006

	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2006				Uudet rekisteröidyt 2006		
	lkm	% kaikista	vakioimaton preval.	vakioitu prevalenssi	lkm	% kaikista	vakioimaton insid.
Liikuntavamma	879	5.5	16.66	18.34	91	6.2	1.72
Kuulovamma	800	5.0	15.16	16.17	93	4.1	1.76
Kehitysvamma	641	4.0	12.15	12.19	40	3.5	0.76
CP-vamma	334	2.1	6.33	6.38	14	5.3	0.27
Henkilöiden lukumäärät sekä kokonaisprevalenssi	15 892		301.16	328.28	1 681	100.0	31.86

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

Taulukossa 11 näkyy diabeteksen esiintyminen rekisteröidyillä näkövammaisilla. Sen osuus on 11.4 %. Insuliinihoitoinen diabetes kattaa 5.7 % rekisteröidyistä ja muu hoito lähes 3 %. Lisäksi lähes 3 % kuuluu ryhmään,

jonka hoidosta ei ole tarkempaa tietoa. Uusilla vuonna 2006 rekisteriin ilmoitetuilla henkilöillä on diabeteksen osuus korkea (13.7 %). Kaikki ryhmät ovat kasvussa, erityisesti muu kuin insuliinihoitoinen diabetes.

Taulukko 11. Diabetes rekisteröidyillä näkövammaisilla. Lukumäärä, %-osuus, vakioimaton sekä ikä- ja sukupuolivakioitu prevalenssi sekä vakioimaton insidenssi 100 000 henkeä kohden, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2006

	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2006				Uudet rekisteröidyt 2006		
	lkm	% kaikista	vakioimaton preval.	vakioitu prevalenssi	lkm	% kaikista	vakioimaton insid.
Diabetes	1 815	11.4	34.39	36.94	237	13.7	4.49
- insuliinihoito	905	5.7	17.15	18.01	107	6.2	2.03
- muu hoito	461	2.9	8.74	9.87	70	4.1	1.33
- ei tietoa hoidosta	449	2.8	8.51	9.05	60	3.5	1.14
Henkilöiden lukumäärät sekä kokonaisprevalenssi	15 892		301.16	328.28	1 681	100.0	31.86

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

2.6 Vammautumisikä

Rekisteriin tallennetaan myös vuosi, jona vammautumisen aiheuttanut sairaus on johtanut näkövammaisuuteen tai jona näkövamma on syntynyt. Tästä voidaan laskea vammautumisikä. Näkövamma kehittyy usein pitkähkön ajan kuluessa, jolloin on vaikeaa määrittää täsmällisesti sitä vuotta, jona henkilö on siirtynyt näkövammaisten joukkoon. Lähes joka neljänneltä rekisteröidyltä puuttuu tieto näkövammautumisen ajankohdasta.

Taulukossa 12 vammautumisvuosi esitetään viiteen ryhmään jaoteltuna. Syntymästään asti näkövammaisena olleet henkilöt on eroteltu omaksi ryhmäkseen, koska heidän osuutensa on

näinkin suuri: 9.6 %. 1 - 17-vuotiaana näkövammautuneita on runsaat 4 %, 18 - 39-vuotiaana vammautuneita 7.5 % ja 40 - 64-vuotiaana vammautuneita lähes 12 %. Suurin ryhmä on 64:n ikävuoden jälkeen vammautuneet, heidän osuutensa on lähes 43 %.

Uusien, vuonna 2006 rekisteriin ilmoitettujen joukossa on erityisen paljon 65-vuotiaana tai myöhemmin näkövammautuneita. Heidän osuutensa uusista on 57.5 %. Tätä nuorempana näkövammautuneita on vuonna 2006 selvästi vähemmän kuin koko rekisterissä keskimäärin. Erityisen pieni on syntymävammaisten osuus uusissa ilmoituksissa.

Taulukko 12. Rekisteröityjen näkövammaisten vammautumisikä. Lukumäärä, %-osuus, vakioimaton sekä ikä- ja sukupuolivakioitu prevalenssi sekä vakioimaton insidenssi 100 000 henkeä kohden, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2006

Vammautumis- ikäryhmä	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2006				Uudet rekisteröidyt 2006		
	lkm	% kaikista	vakioi- maton preval.	vakioitu preva- lenssi	lkm	% kaikista	vakioi- maton insid.
Syntymävamma	1 525	9.6	28.90	29.08	55	3.2	1.04
1 – 17 v	674	4.2	12.77	12.80	27	1.6	0.51
18 – 39 v	1 196	7.5	22.66	22.66	46	2.7	0.87
40 – 64 v	1 842	11.6	34.91	35.51	128	7.4	2.43
65 v+	6 823	42.9	129.30	148.06	992	57.5	18.80
Ei ilmoitettu	3 832	24.1	72.62	80.17	476	27.6	9.02
Yhteensä	15 892	100.0	301.16	328.28	1 724	100.0	32.67

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

2.7 Äidinkieli

Tiedot rekisteröityjen äidinkielestä saadaan vuosipäivityksen yhteydessä suoraan väestön keskusrekisteristä henkilötunnusten avulla. Äidinkieli-jakauma on taulukossa 13. Suomenkielisiä on rekisteröidyistä yli 93 % ja ruotsinkielisiä 5.6 %. Koko väestöstä ruotsinkielisiä on 5.5 % (2006). Näiden kahden hallitsevan kieliryhmän jälkeen suurimmaksi ryhmäksi on viime vuonna noussut venäjänkielisten ryhmä, johon kuuluu 51 henkilöä ja heidän osuutensa kaikista 0.3 %. Saamenkielisiä on 10 ja englanninkielisiä yhdeksän, saksankielisiä kuusi ja tanskankie-

lisiä yksi. Näiden lisäksi rekisterissä on 116 henkilöä, joiden äidinkieli on muu tai tuntematon. Nimen perusteella voi päätellä, että näiden joukossa on lähi-alueilta Suomeen muuttaneita karjalaisia, inkeriläisiä ja virolaisia sekä mm. Vietnamista, Somaliasta ja entisen Jugoslavian alueelta maahan muuttaneita.

Uusien vuonna 2006 rekisteriin ilmoitettujen äidinkieli-jakauma noudattaa melko tarkkaan edellä kuvattua kaikkien rekisteröityjen jakautumaa.

Taulukko 13. Rekisteröityjen näkövammaisten äidinkieli. Lukumäärä, %-jakauma, vakioimaton sekä ikä- ja sukupuolivakioitu prevalenssi ja vakioimaton insidenssi 100 000 henkeä kohden, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2006

Äidinkieli	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2006				Uudet rekisteröidyt 2006		
	lkm	%	vakioimaton preval.	vakioitu prevalenssi	lkm	%	vakioimaton insid.
1. suomi	14 814	93.2	280.73	305.84	1 577	91.5	29.88
2. ruotsi	885	5.6	16.77	18.69	128	7.4	2.43
3. saame	10	0.1	0.19	0.20	2	0.1	0.04
4. venäjä	51	0.3	0.97	0.99	3	0.2	0.06
5. tanska	1	0.0	0.02	0.02	0	0.0	0.00
6. englanti	9	0.1	0.17	0.17	1	0.1	0.02
7. saksa	6	0.0	0.11	0.12	0	0.0	0.00
0. ei tietoa	116	0.7	2.20	2.25	13	0.8	0.25
Yhteensä	15 892	100.0	301.16	328.28	1 724	100.0	32.67

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

2.8 Siviilisääty ja perheasema

Siviilisäätytieto saadaan sekin suoraan väestön keskusrekisteristä vuosipäivityksen yhteydessä. Taulukon 14 mukaan rekisteröidyistä näkövammaisista 24.5 % on naimattomia, lähes 30 % on naimisissa, eronneita on lähes 10 % ja leskiä 36 %. Uusien rekisteröityjen joukossa on vuonna 2006 erityisen paljon leskiä (lähes 41 %).

Väestön jako siviilisäädyn mukaan em. ryhmiin alkaa olla jo aikansa elänyt. Tämän vuoksi ei julkisessa jakelussa ole enää koko väestön jakaumaa siviilisäädyn suhteen, joten vertailua ei voi tehdä. Perheasema antaa paremman kuvan henkilön perhepiirin rakenteesta. Tieto perheasemasta sisältyy näkövammarekisterissä tehtyihin erillistutkimuksiin rekisteröityjen näkövammaisten sosiaalisesta asemasta. Tutkimusten aineisto on kerätty yhdistämällä näkövammarekisteritietoihin henkilötunnusten avulla perustiedot sosiaalisesta asemasta koko väestön tiedot sisältävistä väestö- ja asuntolaskennan tietokannoista. Näiden tutkimusten aineistot kuvaavat sosiaalista asemaa vuosina 1985 (osin 1988), 1995 ja 2000.

Taulukossa 15a esitetään rekisteröityjen näkövammaisten kuuluminen perheeseen ikäryhmittäin ja taulukossa 15b vastaava jakauma koko väestön osalta. Tiedot ovat vuodelta 2000. Henkilöt jaotellaan perheaseman mukaan neljään ryhmään: henkilö on perheessä joko (1) lapsen asemassa tai (2) puolisona tai lapsen vanhemman asemassa, (3) perheisiin kuulumattomana tai (4) laitospöestöön kuuluvana.

Taulukosta 15a havaitaan, että näkövammaiset ovat muuta väestöä use-

emmin perheessä lapsen asemassa, perheisiin kuulumattomina tai laitospöestöön kuuluvina. Vastaavasti näkövammaiset elävät muuhun saman ikäiseen väestöön verrattuna harvemmin perheissä puolisona tai lapsen vanhempana.

Lähes kaikki alle 15-vuotiaat elävät perheissä lapsen asemassa. Pientä eroa koko väestöön aiheuttaa se, että rekisteröidyistä näkövammaisista lapsista ja alle 15-vuotiaista nuorista 1.7 % on sijoitettuna laitoksiin. 15 - 24-vuotiaista näkövammaisista 71 % elää perheessä lapsen asemassa, kun koko väestössä tässä ikäryhmässä lapsen asemassa elää 61 %. 25 - 44-vuotiaista näkövammaisista vielä 15.0 % elää perheessä lapsen asemassa (koko väestöstä 6 %) ja 45 - 64-vuotiaista näkövammaisista vielä 2.8 % (koko väestöstä enää 1.7 %).

Perheiden ulkopuolella elää ikäryhmässä 25 - 24-vuotiaat näkövammaisista 15.4 % (koko väestöstä 18.8 %). Siirryttäessä vanhempiin ikäryhmiin, havaitaan kuinka rekisteröidyt näkövammaiset elävät koko väestöön verrattuna useammin perheiden ulkopuolella. 25 - 44-vuotiaista näkövammaisista elää perheiden ulkopuolella 33.5 % (koko väestöstä 19.6 %), 45 - 64-vuotiaista näkövammaisista 34.2 % (koko väestöstä 21.7 %) ja 65 vuotta täyttäneistä näkövammaisista 58.6 % (koko väestöstä 44.1 %).

Perheessä puolisona tai lapsen vanhempana elää ikäryhmässä 15 - 24-vuotiaat näkövammaisista 9.3 % ja koko väestöstä 19.2 %. 25 - 44-vuotiaissa osuudet ovat 47.1 % ja 72.7 %, 45 - 64-vuotiaissa 60.1 % ja

75.5 %. 65 vuotta täyttäneissä osuudet ovat 34.2 % ja 52.5 %.

Laitosväestöön kuuluu näkövammaisista 1.7 % - 4.4 % ikäryhmään 45 - 64-vuotiaat asti. Koko väestössä lai-

tosväestön osuus vaihtelee 1.0 %:n ja 1.6 %:n välillä. 65 vuotta täyttäneistä näkövammaisista laitoshoidossa olevien osuus (7.2 %) on enemmän kuin kaksinkertainen koko väestöön verrattuna, josta 3.3 % on laitoshoidossa.

Taulukko 14. Rekisteröityjen näkövammaisten siviilisäätty. Lukumäärä, %-jakauma, vakioimaton sekä ikä- ja sukupuolivakioitu prevalenssi ja vakioimaton insidenssi 100 000 henkeä kohden, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2006

	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2006				Uudet rekisteröidyt 2006		
	lkm	%	vakioimaton preval.	vakioitu prevalenssi	lkm	%	vakioimaton insid.
Naimaton	3 896	24.5	73.83	77.49	322	18.7	6.10
Naimisissa	4 728	29.8	89.60	86.63	545	31.6	10.33
Eronnut	1 518	9.6	28.77	31.26	150	8.7	2.84
Leski	5 730	36.1	108.59	132.50	703	40.8	13.32
Ei tietoa	20	0.1	0.38	0.40	4	0.2	0.08
Yhteensä	15 892	100.0	301.16	328.28	1 724	100.0	32.67

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

Taulukko 15a. Rekisteröityjen näkövammaisten kuuluminen perheeseen ikäryhmittäin vuonna 2000. Lukumäärä, %-jakauma

	Ikäryhmä					Kaikki	
	0-14	15-24	25-44	45-64	65+	%	lkm
	%	%	%	%	%		
Kuuluu perheeseen - puolison tai lapsen vanhemman asemassa	97.2	80.7	62.1	62.9	34.2	45.8	5 966
-lapsen asemassa	-	9.3	47.1	60.1	34.2	36.6	4 762
Perheeseen kuulumaton	97.2	71.4	15.0	2.8	-	9.2	1 204
Laitoshoidossa	-	15.4	33.5	34.2	58.6	48.2	6 273
Tuntematon perheasema	1.7	4.0	4.4	2.9	7.2	6.0	773
	1.1	-	-	-	-	0.1	7
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	13 019
N	603	531	1 237	1 899	8 749	13 019	13 019

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

Taulukko 15b. Koko väestön kuuluminen perheeseen ikäryhmittäin vuonna 2000, %-jakauma

	Ikäryhmä					Kaikki
	0-14	15-24	25-44	45-64	65+	
	%	%	%	%	%	%
Kuuluu perheeseen	98.9	80.3	78.7	77.2	52.6	78.3
- puolison tai lapsen vanhemman asemassa	-	19.2	72.7	75.5	52.5	50.5
- lapsen asemassa	98.9	61.1	6.0	1.7	0.1	27.8
Perheeseen kuulumaton	-	18.8	19.6	21.7	44.1	20.2
Muu tai tuntematon	1.1	1.0	1.6	1.0	3.3	1.6
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

2.9 Koulutusaste ja koulutusalat

Myös tieto rekisteröityjen näkövammaisten koulutusasteesta on peräisin näkövammarekisterin omista erillistutkimuksista. Taulukossa 16 ja kuviossa 10 esitetään näkövammaisten koulutusastetta vuosina 1995 ja 2000 kuvaavien tietojen vertailukohteina koko väestön koulutusastejakaumat samoilta vuosilta.

Vuonna 2000 työikäisistä rekisteröidyistä näkövammaisista 44 % oli saanut vain perusasteen koulutuksen (33 % koko väestössä). Keskiasteen koulutuksen saaneiden osuus oli näkövammaisilla 41 %, samoin kuin koko väestössäkin. Korkea-asteen osuus oli näkövammaisilla 15 % (26 % koko väestössä). Rekisteröityjen näkövammaisten koulutusaste on näiden lukujen valossa edelleenkin alhaisempi kuin koko väestöllä keskimäärin.

Vuosien 1995 ja 2000 jakaumia verrattaessa havaitaan, että näkövammaisten koulutusaste on noussut. Koko vä-

estön koulutusaste on noussut jonkin verran enemmän, joten ero koko väestöön on jopa kasvanut. Korkea-asteen osalta ero on pienentynyt, mutta niiden osalta, joilla ei ole tutkintoa lainkaan, on ero koko väestöön kasvanut.

Taulukossa 17 esitetään työikäisten rekisteröityjen näkövammaisten jakauma koulutusaloittain vuosina 1995 ja 2000. Vertailua koko väestöön ei ole tässä tehty. Tutkinnon suorittaneilla luonnontieteiden tai tekniikan koulutus näyttää olevan suosituin ala, sen osuus on 19 %. Toisella sijalla (12.5 %) on kaupallinen tai yhteiskuntatieteellinen koulutus. Terveys- ja sosiaalialojen koulutus on kolmannella sijalla, sen osuus on 10 %. Palvelualojen koulutuksen on saanut 5.5 % rekisteröidyistä näkövammaisista. Yleissivistävän koulutuksen saaneita on runsaat 4 %. Tähän luetaan mm. ylioppilastutkinto ilman lisäkoulutusta. Humanistisen tai taidealan koulutuksen saaneita on vajaat 3 %, maa- tai metsä-

alan koulutuksen saaneita vajaan 2 % ja kasvatustieteellisen tai opettajakoulutuksen saaneita alle 1 %. Muut 44 %

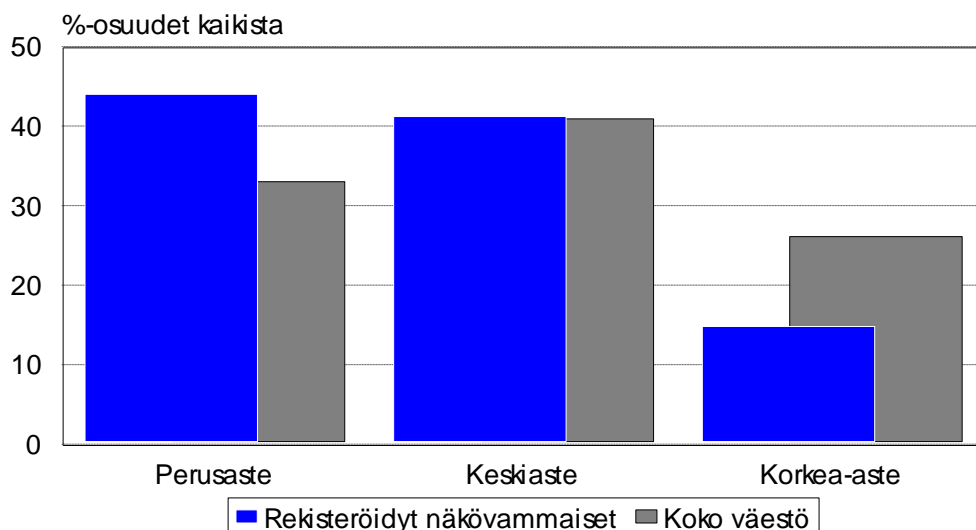
on vain perusasteen koulutuksen saaneita ilman minkään erityisalan koulutusta.

Taulukko 16. Työikäisten (15 – 64 v) rekisteröityjen näkövammaisten koulutusaste, %-osuudet, vuosina 2000 ja 1995 sekä vertailu koko väestön työikäisiin

Koulutusaste	Näkövammaiset		Koko väestö	
	2000	1995	2000	1995
Perusaste (ei tutkintoa)	44.0	46.7	33.0	37.8
Keskiaste	41.2	46.7	40.9	48.5
Korkea-aste	14.8	6.5	26.1	13.7
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0
	N = 3 667	N = 3 267		

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

Kuvio 10. Koulutusastevertailu, rekisteröidyt näkövammaiset ja koko väestö vuonna 2000

Näkövammarekisteri 2006

Taulukko 17. Työikäisten (15 – 64 v) rekisteröityjen näkövammaisten koulutusalat, %-osuudet vuonna 2000 sekä 1995

Koulutusala	2000	1995
Perusasteen koulutus (ei tutkintoa)	44.0	46.7
0 Yleissivistävä koulutus	4.4	3.9
1 Kasvatustieteellinen ja opettajankoulutus	0.6	1.1
2 Humanistinen ja taidealan koulutus	2.6	1.9
3 Kaupallinen ja yhteiskuntatieteellinen koulutus	11.6	12.5
4-5 Luonnontieteellinen ja tekniikan koulutus	19.2	17.3
6 Maa- ja metsätalouseläminen koulutus	1.7	1.6
7 Terveys- ja sosiaali-alojen koulutus	10.3	9.8
8 Palvelu-alojen koulutus	5.5	5.0
Yhteensä	100.0	100.0
	N = 3 667	N = 3 267

Näkövammarekisterin vuosittaiset tilastot 2006

2.10 Työllistyminen

Taulukossa 18 ja kuviossa 11 esitetään työikäisten (15 - 64-vuotiaiden) rekisteröityjen näkövammaisten jakauma pääasiallisen toiminnan suhteen sekä vertailu koko väestön jakaumaan. Tieto perustuu em. näkövammarekisterin erillistutkimuksiin näkövammaisten sosiaalisesta asemasta. Tiedot on poimittu vuoden 2000 väestölaskennan tietokannasta. Tietoja on muunneltu siten, että on muodostettu osittain työllisten joukko niistä henkilöistä, joilla on ansio- tai yrittäjätuloja, vaikka heidät olisivatkin tulojen pienuuden vuoksi luokiteltu työttömiksi, opiskelijoiksi tai eläkeläisiksi. Täystyöllisten ryhmään jäävät silloin ne, joiden ansio- tai yrittäjätulot ovat suuremmat kuin eläke- ja muut tulot. Vertailutietona esiintyvään koko työikäisen väestön jakaumaan ei vastaavaa muunnosta ole voitu tehdä.

Työikäisistä näkövammaisista on täystyöllisiä 22 %, osittain työllisiä niin ikään 22 %, työttömiä alle 2 %, opiskelijoita runsaat 3 % ja eläkeläisiä 49 %.

Kotiäitejä ja muita on 2 %. Korkein täystyöllisten osuus havaitaan ikäryhmässä 25 - 44-vuotiaat, jossa se on 32 %. Osittain työllisiä on suhteellisesti eniten 15 - 24-vuotiaissa (32 %). Tässä ikäryhmässä myös opiskelijoiden osuus on suurin (17.5 %). Eläkeläisten osuus kasvaa tasaisesti siirryttäessä nuoremmista ikäryhmistä vanhempiin. Taulukosta 18 havaitaan myös, että näkövammaisten työllistymisaste on alhaisempi kuin koko työikäisellä väestöllä. Työikäisestä väestöstä työllisiä on 67 %, työttömiä 7 %, opiskelijoita 9 % ja eläkeläisiä ja muussa elämäntilanteessa eläviä 17 %.

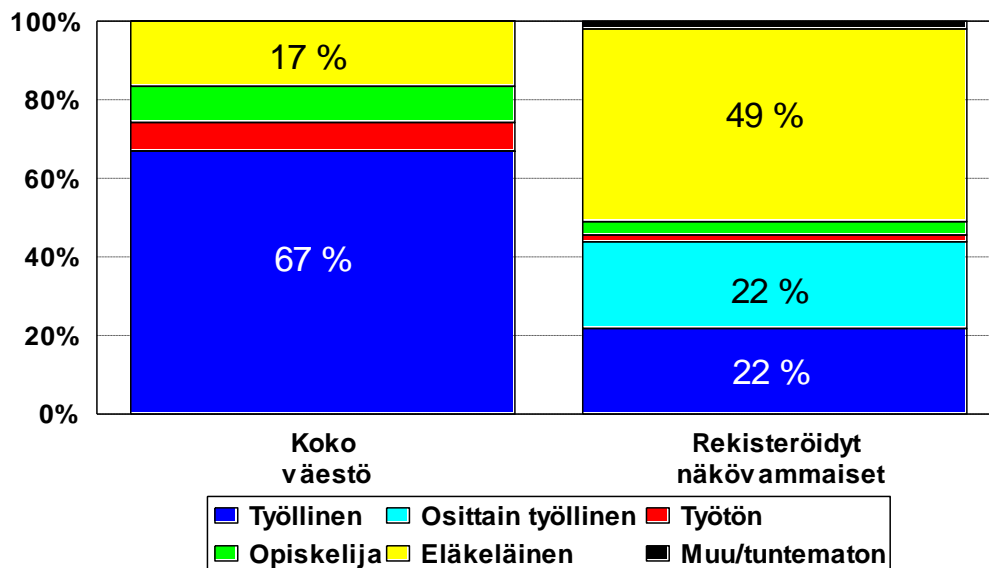
Täystyöllisten osuus on näkövammaisilla noussut vuoden 1995 17.8 %:sta 21.8 %:iin vuonna 2000. Koko väestön tasolla työllisyysluvut ovat myös nousseet. Näkövammaisten täystyöllisten osuus on 33 % koko väestön täystyöllisten osuudesta. Tämä ero on pysynyt jokseenkin vakiona aikaisempien vuosien lukuihin nähden.

Taulukko 18. Työikäisten (15 - 64 v) rekisteröityjen näkövammaisten työllistymisaste ikäryhmittäin, %-osuudet vuonna 2000 sekä vertailu koko väestöön

Pääasiallinen toiminta	Näkövammaiset				Koko väestö
	15 – 24 -vuotiaat	25 – 44 -vuotiaat	45 – 64 -vuotiaat	15 – 64 -vuotiaat yhteensä	15 – 64 -vuotiaat
Täystyöllinen	14.3	32.3	17.0	21.8	} 66.9
Osittain työllinen	31.5	21.6	19.8	22.1	
Työtön	1.3	2.7	1.2	1.7	7.3
Opiskelija	17.5	2.0	0.3	3.4	9.2
Eläkeläinen	32.0	39.3	60.2	49.1	} 16.6
Muu / tuntematon	3.4	2.1	1.5	2.0	} 16.6
Yhteensä N = 3 267		100.0	100.0	100.0	100.0

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

Kuvio 11. Työllisyysastevertailu, rekisteröidyt näkövammaiset ja koko väestö vuonna 2000

Näkövammarekisteri 2006

2.11 Näkövammaisten ammatit

Täystyöllisten rekisteröityjen näkövammaisten ammattiryhmät yleisyysjärjestyksessä vuosina 2000 ja 1995 esitetään taulukossa 19. Vuonna 2000 yleisimmät ammattiryhmät ovat kuntahoitajan, fysioterapeutin tai toimintaterapeutin ammatti ja toimistotyön ammatit. Kumpaakin ryhmää on yhtä paljon. Kolmanneksi tulevat erilaiset teollisen työn ammatit. Teollisen työn ammatit ovat laskussa, muiden osuudet ovat suunnilleen ennallaan. Neljännellä sijalla ovat perus- ja lähihoitajat, lasten ja kodinhoitajat. Viidentenä tulevat tietotekniikan erityisasiantuntijat, tukihenkilöt ja operaattorit. Seuraavat ammattiryhmät ovat opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat, sairaala-, hoito- ja keittiöapulaiset sekä siivoajat ym., myynnin ja rahoituksen asiantuntijat, maanviljelijät, metsätyöntekijät ym., asiakaspalvelutyöntekijät, julkisen alan erityisasiantuntijat, ravintola- ja suurtaolustyöntekijät, sosiaalialan erityisasiantuntijat, myyjät sekä hallinnon toimi-

henkilöt. Vertailujen tekoa vuoden 1995 ammattijakaumaan haittaa ammattien luokituksessa kahden mittauskerran välillä tapahtuneet muutokset.

Taulukossa 20 on esitetty täystyöllisten jakautuminen ammattiluokituksen pääluokkiin. Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijöitä on 22 %, erityisasiantuntijoita 18.5 %, asiantuntijoita sekä toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöitä kumpaakin lähes 15 %, rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöitä 7 %, prosessi- ja kuljetustyöntekijöitä 4 %, maanviljelijöitä ja metsätyöntekijöitä runsaat 2 %, samoin kuin johtajia ja ylimpiä virkamiehiä runsaat 2 %. Luokituksen ulkopuolella tuntemattomassa ammatissa toimii 4.5 % täystyöllisistä.

Tarkemmat tiedot rekisteröityjen näkövammaisten sosiaalisesta asemasta löytyvät syksyllä 2005 julkaistusta raportista, jota voi tiedustella näkövammairekisteristä.

Taulukko 19. Täystyöllisten työikäisten (15 – 64 v) rekisteröityjen näkövammaisten yleisimmät ammatit tai ammattiryhmät vuosina 2000 ja 1995 yleisyysjärjestyksessä

2000	1995
1. Kuntohoitaja, fysioterapeutti, toim.terap. Toimistotyöntekijät	1. Hieroja, kuntohoitaja
3. Teollisen työn ammatit	2. Teollisen työn ammatit
4. Perushoitajat, lähihoitajat, lasten hoitajat ja kodinhoitajat	3. Tilinpidollinen ja konttoritekkinen työ
5. Tietotekniikan erityisasiantuntijat, tukihenkilöt ja operaattorit	4. Atk-suunnittelija ja -ohjelmoija
6. Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	5. Opetusalaan kuuluva työ
7. Sairaala-, hoitoapulaiset ja keittiöapulaiset, siivoojat ym.	Sosiaalialan työ
8. Myynnin ja rahoituksen asiantuntijat	7. Maan- ja metsänviljelijä ym.
9. Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	8. Sairaanhoidotyö
10. Asiakaspalvelutyöntekijät Julkisen alan erityisasiantuntijat Ravintola- ja suurtaloustyö	9. Myymälähenkilöstö ja muu kaupall. työ Kodinhoitaja, kotiaivustaja
13. Sosiaalialan erityisasiantuntijat	11. Siivooja, kiinteistötyöntekijä Insinööri, teknikko Puhelunvälittäjä
14. Myyjät Hallinnon toimihenkilöt	

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

Taulukko 20. Täystyöllisten työikäisten (15 - 64 v) rekisteröityjen näkövammaisten jakautuminen ammattiluokituksen pääluokkiin, %-osuudet vuonna 2000

Pääluokka

1	Johtajat ja ylimmät virkamiehet	2.1
2	Eriyisasiantuntijat	18.5
3	Asiantuntijat	14.6
4	Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	14.6
5	Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	22.1
6	Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	2.3
7	Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	7.0
8	Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	3.9
9	Muut työntekijät tunteamaton ammatti	10.3 4.5
Yhteensä		100.0

Näkövammarekisterin vuositilastot 2006

2.12 Käytetyt lähteet ja alan kirjallisuutta

Bruce Ian et al. (1991). *Blind and Partially Sighted Adults in Britain: the RNIB Survey*. HMSO Publications Centre. London.

Hirvelä Heli ja Laatikainen Leila (1995). *Prevalence and Visual Consequences of Macular Changes in a Population Aged 70 Years and Older*. *Acta Ophthalmol. Skand.* 1995;73:105-110.

Häkkinen Leena (1984). *Vision in the Elderly and Its Use in the Social Environment*. *Scand J Soc Med* 1984 Suppl 35:5-60.

Kansainvälisen Vammaisten Vuoden 1981 Suomen komitean mietintö (1982:35). Helsinki.

Leonard Robin (2001). *Statistics on Visual Impairment: A Resource manual*. Arlene R. Gordon Research Institute of Lighthouse International.

Multimedia Samvirke (1993). *Regjeringens handlingsplan for funksjonshemmede 1994 - 97*. Oslo.

Niemi Veikko ja Ojamo Matti (1986). *Vammaisten toimeentulo*. Valtiovarainministeriö, Suunnittelusihteeristö. Helsinki.

Näkövammaisuus 2000 –kutsuseminaarin raportti (1988). Näkövammaisten Keskusliitto ry. Helsinki.

Ojala Matti (2001). WHO:n uusi toimintakykyluokitus ICF. *Kuntoutus* 3/2001, s. 49-57.

Ojamo Matti (2005). *Rekisteröityjen näkövammaisten sosiaalinen asema vuonna 2000*. Näkövammaisten Keskusliiton julkaisuja 1/2005. Helsinki.

Stakes (2006). *Ohjeita ja luokituksia 2006:5*.

Synskadades Riksförbund (1990). *Living in Sweden with a Visual Handicap*. Enskede.

Vannas Salme ja Raivio Terhi (1963). *Sokeuden syistä Suomessa*. Duodecim 1963:79.

World Health Organization (1980). *International Classification of Impairments, Disabilities, and Handicaps. A Manual of Classification*. Geneva.

World Health Organization. *The Prevention of Blindness (1973)*. Technical Report Series No 518. Geneva.

STAKES
NÄKÖVAMMAREKISTERI
 PL 63, 00030 IIRIS
 PUH. (09) 396 041, FAXI (09) 3960 4720

ILMOITUS NÄKÖVAMMAREKISTERILLE
 pysyvästi näkövammaisesta henkilöstä, jonka paremman silmän
 korjattu visus on alle 0.3 tai jolla on muu vastaava näön alentuma.
 (Näkövammarekisteri täyttää lomakkeen tummennetut kohdat)

1. HENKIÖ- TIEDOT	Henkilötunnus		☐ L	☐ M	☐ K
	Sukunimi	Etunimet			
2. DIAGNOOSI	Näkövamma aiheuttaneet diagnoosit. Kohtaan 1 välitön näkövamma syy, eli se sairaus, joka on viimeksi huonontanut paremman silmän näköä.				
	1.				
	2.				
	3.				
3. LISÄVAMMAT TAI PITKÄ- AIKAIS- SAIRAUDET	☐ Liikuntavamma	☐ Diabetes:	☐ Ei tietoa monivammai- suudesta		
	☐ CP-vamma	☐ insuliini	☐ Muu vamma t.sairaus, mikä		
	☐ Kuulovamma	☐ muu hoito			
	☐ Kehitysvamma	☐ ei tietoa hoidosta			
	Lisätietoja				
4. ETIOLOGIA Ilmoitetaan ellei käy ilmi näkövamma diagnoosista	☐ Ikääntyminen	☐ Diabeettinen retinopatia:	☐ Myopia	☐ Ei tietoa etiologiasta	
	☐ Perinnöllinen	☐ proliferatiivinen	☐ Kasvain	☐ Muu etiologia, mikä:	
	☐ Raskaudenaikainen	☐ ei proliferatiivinen	☐ MS-tauti		
	☐ Perinataalinen	☐ ei tietoa	☐ Tulehdus		
	☐ Keskosuus		☐ Tapaturma		
	Lisätietoja				
5. VAMMAISUU- DEN KESTO	Milloin näkövammautunut		<input type="text"/>	<input type="text"/>	☐ Ei tietoa
			kk	vuosi	
6. NÄÖN- TARKKUUS	OIKEA SILMÄ		VASEN SILMÄ		
	Näön- tarkkuus:	<input type="text"/>	☐ Ei tietoa	Näön- tarkkuus:	<input type="text"/>
7. NÄKÖ- KENTTÄ	NÄKÖKENTÄN HALKAISIJA		NÄKÖKENTÄN HALKAISIJA		
	☐ Alle 20°	☐ Homonyymi hemianopsia	☐ Alle 20°	☐ Homonyymi hemianopsia	
	☐ Alle 10°	☐ Ei tietoa	☐ Alle 10°	☐ Ei tietoa	
8. ILMOITTAJA	Aika ja paikka				Sv nro
	Allekirjoitus				Leima
	Nimen selvennys				
	Toimipaikan osoite				
	Sairaala tai vastaava	☐	Yksityisvastaanotto	☐	
Lisätietoja					

Tämä sivu lähetetään näkövammarekisterille, kopio jää lähettäjälle

STAKES lomake 420/1998

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus, STAKES

Näkövammarekisteri

NÄKÖVAMMAREKISTERIN ILMOITUSLOMAKKEEN TÄYTTÖOHJEET

MIKÄ ON NÄKÖVAMMAREKISTERI

Näkövammarekisteri on lääkintöhallituksen perustama rekisteri, jonka tarkoituksena on näkövammojen levinneisyyden, epidemiologian, ennaltaehkäisyn ja hoidon, kuntoutuksen sekä erityispalvelujen käytön ja tarpeen selvittäminen. Lääkintöhallituksen ja sittemmin sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus (STAKES) kanssa solmimansa sopimuksen mukaisesti Näkövammaisten Keskusliitto ry. (NKL) on sitoutunut ylläpitämään rekisteriä.

Rekisteritoimintaa säätelevät laki (556/89) ja asetus (774/89) terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä.

Rekisterin toimintaa valvoo johtoryhmä, johon STAKES sekä NKL nimeävät jäsenet. Rekisterin asianmukaisesta hoidosta ja salassapitoon kuuluvista asioista on lääketieteellisten kysymysten osalta henkilökohtaisesti vastuussa lääkäri, jonka STAKES on hyväksynyt rekisterin hoitajaksi.

Näkövammarekisterin sisältämät tiedot ovat salassapitettavia, eikä yksityistä näkövammaista koskevia tietoja luovuteta kenellekään ilman lupaa.

ILMOITUS NÄKÖVAMMAISESTA

Näkövammaisena rekisteriin ilmoitetaan **pysyvästi näkövammainen henkilö, jonka paremman silmän korjattu näöntarkkuus on vähemmän kuin 0.3 tai jolla on muu vastaava näön alentuma.** Ilmoitus tehdään sekä kaikista uusista tapauksista, että myös sellaisista vanhoista tapauksista, joissa näkö on merkittävästi muuttunut tai joiden mahdollinen aiempi ilmoittaminen on epäselvää.

Ilmoituksen näkövammaisesta tekee silmätutkijan erikoislääkäri tai sairaalan silmätutkijan yksikkö. Ilmoituslomakkeen voi täyttää myös esimerkiksi sairaalan kuntoutusohjaaja tai näönkäytönopettaja, mutta lomakkeen sisällön varmentaa silmäyksikön lääkäri allekirjoituksellaan.

Ilmoituslomakkeen **päällimmäinen sivu** lähetetään suoraan näkövammarekisterin osoitteeseen. Alimmainen sivu jää lähettäjälle. Postimaksua ei tarvitse maksaa, jos lähettäjä käyttää rekisteristä saatavia valmiiksi painettuja palautuskirjeitä. Rekisteristä saa tarvittaessa lisää ilmoituslomakkeita. Yhteystiedot löytyvät lomakkeen etusivulta.

Lisätietoja antaa rekisterin vastaava lääkäri.

ILMOITUSLOMAKKEEN TÄYTTÖOHJEET

Kohta 1. HENKILÖTIEDOT

Potilaan nimi ilmoitetaan mahdollisimman täydellisenä, myös entiset nimet, mikäli ne ovat tiedossa. **Henkilötunnus** on erityisen tärkeä tieto lomakkeella olevien tietojen tarkastuksessa ja tallentamisessa. Voidaan käyttää myös henkilötiedot sisältävää tarraa.

Kohta 2. DIAGNOOSI

Näkövammasta aiheuttanut diagnoosi tai diagnoosit ilmoitetaan mahdollisimman tarkasti ja täydellisesti niiden sairauksien osalta, jotka ovat potilaan näköä huonontaneet. Ensimmäiseksi diagnoosiksi merkitään välitön näkövammasta syy, eli se sairaus, joka on viimeksi huonontanut potilaan paremman silmän näköä niin, että hänestä on tullut näkövammainen. Diagnoosinumeroa ei tarvitse merkitä, koska näkövammarekisteri käyttää omaa diagnoosikooditustaan.

Lomakkeeseen merkitään myös oireyhtymä, jonka osana silmäsairaudet ovat, esim. cataracta congenita (syndroma rubeotica).

Kohta 3. MONIVAMMAISUUS

Tässä kohdassa ilmoitetaan rastimalla asianomaiset ruudut, onko potilaalla jokin muu vamma tai sairaus, jolla on merkitystä näkövammaisuutta arvioitaessa.

Kohta 4. ETIOLOGIA

Näkövammasta etiologia merkitään rasteilla asianomaisiin ruutuihin. Mikäli tarkempi etiologia on tiedossa, se ilmoitetaan myös.

Kohta 5. VAMMAISUUDEN KESTO

Ilmoitetaan vammautumivuosi (ja kuukausi).

Kohta 6. NÄÖNTARKKUUS

Näöntarkkuus ilmoitetaan parhaalla refraktiokorjauksella.

Kohta 7. NÄKÖKENTTÄ

Näkökenttätutkimus oletetaan tehdyn Goldmannin perimetrillä V/4 tai vastaavalla menetelmällä.

Kohta 8. ILMOITTAJA

Annetaan ilmoittajan yhteystiedot. Merkitään onko kyseessä sairaala tai yksityisvastaanotto.